

UNIVERSUL LITERAR

SALONUL OFICIAL.

FR. ȘIRATO: Intoarcerea de la târg.

PREMIAT

An. XLII, Nr. 20.

16 Maiu 1926.

Lei 5.

Povestea Maicii Domnului

BUNA-VESTIRE

Tesea cuminte ca întotdeauna
Maria borangieul la război,
Și cum prin seară cădeau umbre moi,
I s'a părut întâi că intră luna,

Atât de alb venea. Dar nici o rază
Nu calcă așa blând pe tălpi de vis —
Și s'a mirat ea: cine a deschis
Larg poarta? — Când s'a ridicat să vadă,

I-a nălcuit acum că porumbielul
Ei alb bătea din aripi lângă ea —
Și cum sfioasă, fata'l mângăia,
Arhanghelul desvăluindu-și felul,

Nu s'a temut, nu s'a ferit de dânsul
— Cu inerii se sfătuia de mult —
S'a bucurat spuindu-i: „Te ascult”.
Arhanghelul tăcu, închis întrinsul.

Atunci s'a speriat, căci nici un sunet
Nu-i pogora în suflet solul sfânt —
Dar a picat ea moartă la pământ
Când Ingerul cu trăsnet și cu tunet

A fulgerat, neașteptat, Buna-Vestire.

IOSIF TESLARUL

Ea îl privea cum mânuia rindeaua
Pe blâni de brad. Cioplit și el în lemn,
Nu bănuia teslarul că în greaua
Penumbra-a candelii cu antdelemn,

Maria sta păzind întruchiparea
Lui Dumnezeu în trupul ei curat.
Dar cum, mărită, flacăra în para
Luminii-i da obrazu-adevărat,

Iosif, ștergând năuc sudoarea frunții
A ridicat în blestem pumnii semeți —
Când iată, cu un pas ce mișcă munții,
Lăsând icoana goală pe pereți,

Un înger coborî. Acelaș — din Vestire,
Maria însă nu-l mai cunoseu
Văzându-l, omul își veni în fire
Și se sfii și parcă pricepu.

NAȘTEREA DOMNULUI

— după legenda populară —

Jos sub poarta raiului,
Pe sub Piatra Craiului,
Unde'ncep mușcelele,
Apele și stelele,
Vezi albind ea pe chilim.
Târg pre nume Vifleim.
Târg străvechi în bogății,
Tot în minte să mi-l fii.
Turle scăpărând argint
Cu brău falnic îl încing
S'îl înbracă'n poleială
De-aur, raza de beteală,
Ce alunecă de sus
Peste casa lui Isus.
Dar pe drumul cel cu plopi,
Rău de piatră și de gropi,
Cine-mi vine'n car cu boi,
Nu plăvani ca pe la noi
Ci muncii și oropsii
De trei zile nehrăniți?
Cine-mi sunt drumarii doi
Nemănești, bătuți de ploii?
Cine-mi plânge sub maramă,
De dureri că va fi mamă?
Cine-mi umblă lângă vite

Tot cu vorbe necăjite?
Maica Domnului plângea,
Iosif boii suduia,
Maica Domnului spunea:
— Omule nu sudui,
Ce e scris s'o implini.

În mijlocul drumului,
La tulpina plopului,
Stă Maria s'odihnească
Și pre fiul sfânt să nască.
Dar, vezi, popu-i copac rău,
Copac rău și nătărău
Își dă frunza într'o dungă,
Să loșnească vreme lungă,
Liniștea să n'o ajungă,
Își dă creanga într'o parte
Nici de umbră s'aibă parte.
Maica sfântă a oftat,
A oftat, s'a supărat
Și din gură-a blestemat:
— Plopile, lemn urgisit,
Să te bați neodihnit,
Nici în lin, nici în senin
Creanga ta să n'aibă stare,
N'aibă umbră nici răcoare.
Frunza n'tine să nu stea
Nici ziua și nici noaptea
Și cu vânt
Și fără vânt
Să te clatini pe pământ!

Maria s'a ridicat,
Drumul lor și l-au urmat.
Și au mers, mare, au mers
Urmele de li s'au șters,
Tot prin țărini aurite,
De oameni nepomenite,
Tot prin stele argintate,
De oameni nesămănați.
Și-au ajuns în drumul lor
La focul păstorilor,
Colo 'n stâna oilor
Stă Maria s'odihnească
Și pre fiul sfânt să nască.
Stătu jos, se odihni.
S'odihnească nu putu
De sbieratul oilor,
De săritul meilor.
Maica sfântă a oftat,
A oftat, s'a supărat,
Oile le-a blestemat:
— Oi, de orice rău veți da
Voi să nu puteți sbiera,
Pe voi lăna să nu stee,
În tot anul să voi ție,
Mielul de sub voi să pice!

Maria s'a ridicat,
Drumul lor și l-au urmat.
Și au mers, mare, au mers
Urmele de li s'au șters
Și prin cer și prin poiene
Și prin stele burniene...
Și-au ajuns în drumul lor
La ocolul cailor.
Și Maria grajd aflând
Într'ântânsul tot plângând.
Dureri mari o cuprândea,
Să mai meargă nu putea,
Stătu jos, se odihni,
Căi prind a tropăi,
Mâinii vesel a sburda,
Iepele a râncheza.

Maria îi dojenea:
— Stați pe loc, nu tropăiți!
Căci durerea mi-o măriți.
Căi rai n'au încetat,
Maica sfântă a oftat,
A, oftat, s'a supărat
Și din gură-a cuvântat:
— Firea-ți, cai, voi, bleste!
Să goniți fără răgaz,
Tot anul să n'aveți saț
Până 'n ziua de Ispas,
Dar, și-atunci doar un ce
Maria s'a ridicat,
Drumul lor și l-au urmat
Și au mers, mare, au mers,
Urmele de li s'a șters
Peste iarba plaiului,
Prin pometul raiului.
Tot mergând și obosind,
Și cu Dumnezeu vorbind,
Floarea soarelui păli,
Floarea lunii vesteji,
Numai steaua înflori.
Și au dat în drumul lor
De ocolul boilor,
Boilor, blajiniilor.
În cea iesle-a vitelor,
Vitelor, săracelor.
Maica sfântă cum intra
Pe fân moale se culca,
Boii prind a rumega
Maica sfântă-a suspina
Și din gură-a cuvânta:
— Stați pe loc, nu rumegați!
Liniștea nu-mi turburați!
Boii blânzi o asculta
Maica 'i binecuvânta:
— Bouleni, fiți alduiți
Și de mine fericiți,
De mine, de Dumnezeu
Și de sfânt fiuțul meu.
Voi, oricând să aveți saț,
Un ceas-două să lucrați
Și pe urmă să 'ncețați,
Un ceas-două să lucrați
Și unul să rumegați.
Bouleni să fiți sătui
Tot în brazda plugului!

Dureri mari o apuca,
Boii blânzi o aburea,
Și când fu la miez de noapte
Muncile-i trecură toate.
Pe fân verde și uscat
A născut un împărat
Și cum Fiul s'a născut,
Ieslea 'n rai s'a prefăcut,
Și să vezi
Să nu crezi:
Fănu 'n soare
Era floare,
Albăstrele
Era stele
Și 'n senin
Luna — un crin.
Maria se veselea,
Pruncu'n brațe'l cuprîndea,
Și pe frunte'l săruta,
Cum că lumca va scăpa.
Astăzi s'a născut Christo,
Să ne fie spre folos.

Sufală vântul lin și lin,
Mi-l leagănă chitelin,
Legănuț
De pătînuț,
Ploae caldă
Tot îl scaldă!

(urmează)

ION P.

VULPAȘIN

— Fragment din comedia tragică «Domnișoara Nastasia»

ACTUL I

Tabloul I. — Scena III.

(La intrarea lui Vulpașin, domnișoara Nastasia a eșit grabnic, trântind ușa în urma ei, cu putere)

ION SORCOVĂ: Ei, comedie! (și se uită nedumerit: când la Vulpașin, când pe urmele Nastasiei)

VULPAȘIN: (Sgomolul ușii trântite l'a făcut să tresară și să închidă ochii; ridică fruntea, cu pleoapele strânse și aspiră adânc. Se ridică, cu greu, de pe scaun și pornește spre esire, încovoiat)

ION SORCOVĂ: Na! Pleci și tu, acum! Te supărași...

VULPAȘIN: (S'a oprit; fără să întoarcă ochii spre bătrân). La ce să mă supăr? Eu niciodată nu mă... Am venit, așa, ca vecin. (se uită, lung, la Ion Sorcovă și încearcă să surâdă; îl doare surâsul). Dacă-i vorba să gonese lumea pe unde mă duc, stau dracului acasă! N'am să mai viu...

ION SORCOVĂ: Ia ascultă, mă Vulpașine neică. Asta-i vorbă fără rost. Pe ce pui tu mai mult temei: pe sburdălnicia unui copil ca Nastasia sau pe capul ăsta pleșuv și prost?

VULPAȘIN: De nu mi-ar fi drag de matală, nu...

ION SORCOVĂ: Bun. Am înțeles. Ia să stăm colea, ca doi oameni cumsecade ce suntem și să bem, să vorbim.

(Vulpașin se apropie de masă, cu pași grei; Ion Sorcovă aduce un pahar, se așează lângă Vulpașin și toarnă (uică). Ia spune: cum merge atelierul, cum o duci cu vecinii?)

VULPAȘIN: Atelierul, bine.

ION SORCOVĂ: Să bani!

VULPAȘIN: Păi... dacă-i treabă „e” și bani...

ION SORCOVĂ: Așa. Bravo! Mă bucur din toată inima. Fă-lez om de omenie. Mai lasă-le dracului de scandaluri.

VULPAȘIN: (tresare și-l privește pe bătrân: coloboară ochii și surâde amar). Vezi cum e lumea asta? Scandaluri! Vulpașin face scandaluri! Matală, să fi fost în locu' meu...

ION SORCOVĂ: Nu zie, ai avut dreptate și tu, dar...

VULPAȘIN: Te duci la căreimă. Și vine careva, te 'njură; îl injuri! scoate șișul... Spune: pot să stau cu mâinile 'n sân?

ION SORCOVĂ: Scoți șișul și tu!

VULPAȘIN: Aleluia! Să se grijească!

ION SORCOVĂ: Vezi, asta-i rău.

VULPAȘIN: (se infurie) Eu am inimă, nu's de cărpă! Nu rabd. S'a dus pomina! Ii musc beregata și-l îngrop!

ION SORCOVĂ: Si pe urmă?

VULPAȘIN: (privește în lături și surâde strein) Hm! Pe urmă! Parecă numai odată am scăpat eu...

ION SORCOVĂ: Nu-i bine, Vulpașine! Ascultă-mă pe mine nu-i bine...

VULPAȘIN: ... Da'acum le las dracului: și băutura, și scandalurile. Le pui cruce. Atelier am. Să mă... (se uită la bătrân cu înțeles: subliniază)... înșor și eu, să fiu în rândul oamenilor, și...

ION SORCOVĂ: Vezi că-i aiuns la vorba mea? Asta-i veste bună. Să bem, pentru nevasta de mâine. (Ciocnesc) Noroc și minte.

VULPAȘIN: (a rămas cu mâna întinsă, ca cum a ciocnit cu Ion Sorcovă: surâzând) Pentru nevasta de mâine și pentru... soceru, fie'l Dumnezeu!

ION SORCOVĂ: E om cumsecade?

VULPAȘIN: Cine? Soceru? Da...

ION SORCOVĂ: Atunci, și pentru el! (au băut)

VULPAȘIN: (cu privirea în pământ, șovăelnic) D'ăia venisem și... (sbucnește, chinuit) Nu știu ce-are domnișoara Nastasia cu mine! că i-am cotozolit pe alții, că am plătit injurătura c'o palmă și palma cu-o 'njunghețură... — asta-i altceva. Da pe ea n'am injurat-o, n'am băfut-o, nu...

ION SORCOVĂ: Da' cu mine ce are? Uneori, mă pupă și mă giugulește; alteori, mă face ca pe-o albie de porci... (privește melancolic la Vulpașin) Da' n'are inimă dushmanoasă, mă Vulpașine!

VULPAȘIN: Să știi dela mine, nene; eu pentru ea mă fac om cum se cade și m'apuc de muncă! Așa: ca un câine băfut, la picioarele ei. De m'alungă, omor pe cine mi-o eși 'nainte și mă duc dracului la ocnă, că mi-e tot una...

ION SORCOVĂ: (a rămas incremenit, cu gura căscată) Vulpa... Vulpașin...

VULPAȘIN: ... Vreau să mă culeg de pe drumuri, să mă astâmpăr și să prind drag de muncă și de casă. Acu de dragul cui să fiu cumsecade? De dragul cui să muncesc? Fierb în znoală de doi ani, Ioane tătucule! Si Nastasia nici nu se uită la mine! Căine sunt, lepădătură sunt? Ce fel de inimă bună are, dacăși bate ioc de mine?

ION SORCOVĂ: (nu știe ce să facă cu mâinile) Vulpașine, 'spui drept: să mor în elipa asta m'asteptam, da' să... Hm! Ei, comedie!

VULPAȘIN: ... Intr'o seară, venia singură. Si-am oprit-o, i-am spus focu' inimii... (bărbia în piept, glasul stins)

Mi-a dat două palme. (clocot brusc) Tata din groapă să mă fi pălmuit, îl făceam fărâme, (rar, cu ochii în gol) Ei, nu i-am zis nimic. M'am dus acasă. Mă uitam în oglindă și mă pălmuiam singur. (îi plânge cuvântul) Mă pălmuiam. Ioane tătucule, și... (il strânge gulerul cămășii și trage, să rupă).

ION SORCOVĂ: (indusătat) Vulpașin. Vulpașine... (caută, zadărnice, o vorbă; ridică brațele și le lasă să cadă, goale). M'am prostit, Vulpașine neică. Am uitat să vorbesc, nu mai sunt în stare să... Ia uite comedie!

VULPAȘIN: Am zis așa: nu se uită la mine că sunt scandalagiu și bețiv! Să mă fac om cumsecade, să vadă cât mi-e dragă. De șase luni, n'am băut un pahar de rachiu și n'am zis nimănui „dă-te mai încolo”. Munciam și mă bucuram, mi se părea c'o aud pe domnișoara Nastasia: „uite Vulpașin, săracu, s'a făcut om de treabă; pentru mine s'a făcut el om de treabă!”... (și după șase luni, am venit s'o cer de nevastă!

ION SORCOVĂ: (încearcă să se ridice de pe scaun; cade; se ridică iar) Vulpașine. Nu fi se pare fie că e cald aici? E cald, mă flăcăiaș? Uite, pe mine m'au trecut nădușelile, (se duce să deschidă ferestra) Să deschidem geamul, să intre răcoare. (se reazimă de zid și aspiră adânc) Tiii, ce căldură...

VULPAȘIN: (după câteva clipe de frământare, ridică ochii spre Ion Sorcovă: cu teamă, cu nădejde) Ce... zici?

ION SORCOVĂ: (tresărind) (Ce) să zic?

VULPAȘIN: (hotărât) O cer pe Nastasia de nevastă!

ION SORCOVĂ: Mă Vulpașine neică, asta nu-i treabă să bați din palme și s'o faci. Mai dă-mi răgaz să...

THE PALLADY: GEMENII. Salonul Oficial

TH. PALLADY: LECTURA
Salonul Oficial

VULPAȘIN: Acum: albă sau neagră!
ION SORCOVĂ: Fii cu minte și ascultă-mă pe mine că's prost bătrân. Nu face de tine...

VULPAȘIN: (se întunecă) Că sunt nemernic!

ION SORCOVĂ: Nemernic! Care-ăla să fi fost ușe de biserică în tinerețile lui? Da... e vorba că... Nastasia asta a mea, neică, are alte fumuri în cap. Viscază să iasă în lume, să se mute în Popa-Nan și...

VULPAȘIN: (repede) Să mă ia, și ne mutăm în Popa-Nan! Fur, de nu mi-o ajunge! Mâna sfântului dela Mitropolie de mi-o cere, o fur de sub ochii popilor și i-o aduc!

ION SORCOVĂ: (clatină capul, trist) Mare pacoste pe capul tău!

VULPAȘIN: (crunt) Carevasăzică, râzi de mine!

ION SORCOVĂ: Nu, să mă bată...

VULPAȘIN: (restit, în picioare) Mi-o dai sau...

ION SORCOVĂ: (mic blând) Iar o iei anapoda. La ce strigi la mine?

VULPAȘIN: Mă chinui cu vorbe goale. Nu mai pot. Spune odată, că iau masa'n dinți și o fărâm de ziduri!

ION SORCOVĂ: Ti-o dau, neică, la ce să nu fi-o dau? Voinic ești, harnic ești, om de treabă zici că vrei să te faci... Auzi colo! Bomboană, nu bărbat. (îi privește dezolat: plângător) Da 'e vorba că eu... degiaba fi-o dau, mă Vulpașine... vorba mea n'are trecere. După mine de-ar fi...

VULPAȘIN: (se încruntă; ar vrea să spună ceva și pare că nu are putere să deschidă gura; în locul cuvântului, un gest brutal frânt brusc; gestul risipește toată frământarea; privește piezis, cu brațele grele în lungul trupului și surâde trist) Așa-i! Nu-i nimic! Înțeleg...

ION SORCOVĂ: Spune-i ei.

VULPAȘIN: (tresare) Să mă ia la palme, iar...

ION SORCOVĂ: (sincer, scos din fire) Da' tu ce dracu ești: babă sau cârpă?

VULPAȘIN: (cade pe scaun, greu; stins) Cârpă, nimic! Cătu's de mare și de voinic: cârpă, nimic... (cu pornire) Nu-i așa că's prost și mulier, că's bun de scuipat și de bătut la tălpi? (a rămas cu ochii în gol, trist, umil) Așa-i... — da' ce să fac? Cârpă, Ioane Sorcovă nene,

nimic... Nastasia-i vrăjitoare, Mă prinde frigurile când o văd... — și ea... ca nici nu se uită la mine!

(ridică pumnul, masiv și lovește în masă)

Ducă'n mama dracului: și atelier, și muncă și cuminenie! (cămat) Es la drum și omor, dau foc la mahala și înfund pușcări, Ioane Sorcovă nene... (cade cu fruntea în palme și coatele pe genunchi, plânge)... putrezesc în ocnă!

ION SORCOVĂ: (lângă el, înduișat) Mă Vulpașine, mai mare rusinea! Plângi ca un... (luptă cu lacrimile) Să lăsăm muierilor plânsul și să vorbim, să... Uite ce zic eu: acum... (rămâne îngândurat; după câteva clipe, — ridicând din umeri) Să mă ia dracu dacă știu ce să zic! (umblă, fără rost, prin încăpere) Nu, nici să nu... Nastasia are gârăuni la cap, viscăză... Pe urmă, vezi tu: ea a crescut mână'n mână cu Luca și...

VULPAȘIN: (a sărit în picioare, ars: a închis ochii și cade pe scaun, slab) Lu-ca! Așa-i. Il uitasem pe... Luca... (brusc, cu chipul colțurat) Și... dacă Luca... (gest: e dat la o parte?)

ION SORCOVĂ: (clipește repede) Cum... adică?

VULPAȘIN: (ocolește întrebarea; se uită înături și bate cu degetul în masă, rar, absent) Luca... doarme aici sau...

ION SORCOVĂ: (jucău) Cum o să doarmă aici? Mai întâi, că Nastasia... Hm! așa crezi tu? Al doilea, până acum Luca nu mi-a pomenit nimic de însurătoare...

VULPAȘIN: (veselie sălbatică: îl prinde pe Ion Sorcovă de umeri, smucit) Atunci...—mi-o dai de nevastă, că eu am cerut-o 'ntâi!

ION SORCOVĂ: (natural) Vezi bine că... (accias dezolare și același glas plângător)... da' eu degiaba fi-o dau, mă Vulpașine neică!

VULPAȘIN: (veselia se risipește: palmele îi luncă de pe umerii bătrânului, cad grele; a rămas lângă Ion Sorcovă, cu bărbia în pient; scutură capul și aspiră adânc) Așa-i. Viu astăseară, să vorbesc cu domnișoara Nastasia. Și... dacă m'o pălmuie iar, atunci... Știu eu care-i norocul meu, atunci!

ION SORCOVĂ: (bănuitor) Vulpașine! Să nu... ce nebunie îți mușcă inima?

VULPAȘIN: (cu obișnă, oftat, ridicând o-

chii spre cer) Of! mamă, ma-mă, ma-mă
ION SORCOVĂ: (a rămas cu mâna tinsă spre Vulpașin; deschide gura, spune ceva și-i tremură buzele; îndreaptă ochii spre Ion Sorcovă și lovește cu mâna în gol) Să fi (dreaului de inimă! (și duce dosul pe mci la ochi, să șteargă o lacrimă!

VULPAȘIN: (pornește spre eșiere pasul greu, încovoiat).

CORTINA

GEORGE MIHAIL-ZAMFIRESCU

Cântec trist

A trecut pe drum o față galbenă și sprâncenată și cu cearcăne la ochi, cu scrobite cute 'n rochi, ne'ntinate cute albe.

Cu mânuțele pe piept strânse 'n pacea Celui drept, ea mergea și nu râdea, ar fi vrut și nu putea c'o prinsese 'n patru scânduri.

Presărate 'n flamuri albe, tremurau pe trupu-i salbe zările cu florile, ochii cu cicorile, dorul eu viorile.

La răscruce trei soldați cu ochi mari și tulburați, s'au oprit ștergând un gând stors pe sufletul flămând și-au oftat cât un pluton...

Trei copii neștiutori Au strigat să le dea flori; și-au pornit după o față galbenă și sprâncenată ce dormea în patru scânduri.

Presărate 'n flamuri albe, tremurau pe trupu-i salbe zările cu florile, ochii cu cicorile, dorul eu viorile.

MARCEL ROMANESCU

* Din volumul „Culburi în soare” aflat sub tipar.

Uitare

Sculptate 'n bronz statuile masive Păreau ființe metamorfozate... Cu 'nfiorări de caldă voluptate Se răsăteau gingașe și lascive.

Prințese vechi cu împodobiri bogate Regi Asirieni din antica Ninive... Artistice și splendide motive Zăceau pe jos neșterse și uitate.

Un trubadur din piatră de Carrara Ce rugător își întindea chitara Chitara lui de marmoră curată,

Parcă-mi spunea un cântec de iubiri Iar ochi-i plini de geniu și simțire Mă conjura să-l mai privesc odată.

MIRCEA PAVELESCU

VISE

MIRII

Casa în care am intrat în noaptea recută era din piatră albă și așezată pe marginea unei ape. Când veniau valurile mai mari și isbeau zidurile, melia se clătina în ondulări încete și în depărtare, casa părea un pavilion de porțelan, clădit pe apă. La intrare am văzut două scări netede, pictate cu pasări de bronz. Fără șovăire, am apucat pe scara din dreapta.

Săli mici și strimte, tapetate cu umbre albastrii și nourași de fum, șerpii aveau înaintea pașilor mei și îi cheamau. Eram foarte singură și mă simțeam și mai izolată în casa unde nu întâlneam pe nimeni.

De unde venea însă, acel sbârânit monotone de chitare? Era o muzică barbară, ce aluneca în atmosferă așezându-se pe urechile mele cu cercei lungi, mângâietori, pe inima mea într-o sărutare.

În casa asta venisem pentru o nuntă; muzica însă era tristă, ca o dezolare.

Pe trepte de marmoră neagră mi-au alergat pașii și m'am pomenit într-o sală malță, cu lespezi putrezite. Pereții erau tăiați în stancă cenușie de granit și o răcoare umedă se prelungia în șerpi invizibili de-alungul zidurilor. Singura podoabă era un vas uriaș de bronz, așezat într'un colț, pe un pedestal de argint.

La mijloc stăteau mirii, înfășurați în pelerine lungi de un verde putrezit, pictate cu șerpi de aur vechi. Capetele mirilor erau, ascunse în glugi, încât fețele nu li se vedeau.

Sub pelerine însă, se auzia un cântec de mătănie. În fața lor, marele preot, ofițer cu gesturi păgâne. Două dansatoare răsucite în spirale roșii, dansau în flacări vii în atmosferă, în muzica chitarelor ascunse dincolo de ziduri. Nunta era singuratică. Eram singurul spectator. Mă uitai pe mine și mi văzui trupul acoperit cu o pelerină neagră, fără glugă. Capul mi-era de marmoră străvezie, luminat de oglinzi invizibile. Mi-era frișcă și mă ascunsesem. Marele preot puse ultimul cuvânt al rugăciunii, dansatoarele rămăseră neclintite, aminate în vid, în spirale chinuitoare.

Era clipa solemnă, când mirii trebuiau să fie scoși din carapacile lor putrezite, de către marele preot. Dar în clipa aceea, el se îndreptă spre mine și luându-mă de mână îmi spuse: „Tu vei face acest lucru!”. Mă apropiai cu inima în mâini. Mirii se împotrăviră sub pelerinele lor. Hotărârea marelui preot era însă neclintită. Imi arătă încă odată că va trebui eu să îi scot din putreziciunea hainelor aurite și solemn se apropiie de vasul de bronz, unde își spală mâinile. Tremurând întinsei mâinile cămășii. Grăbită, cu ochii închiși pipăii închidea în șireturi lungi și desfășuram, răbită, cu ochii închiși pipăii gâtul mirelui, și desfășuram încă odată. Pelerinele se năruiră una lângă alta, dar în fața mea nu era nimeni și mi dădai seama că nimeni nu fusese ascunse în ele. Dar din locul în-

MARIUS BUNESCU: PEISAGIU BUCUREȘTEAN

grămădirii lor se ridică un răs înăbușit.

Mă uitai împrejur. Nici marele preot, nici dansatoarele. În încăperea cu pereți de piatră, șerpi de umezală se prelungiau mai reci și mai numeroși. Mi-era frig și mi-era frișcă. Încercai să fug, dar picioarele mi-era neclintite. Piatra de sub mine începu să se clatine. Mă plecai să ridic putreziciunile moarte. Dar ele se ridicară de sine și încremeniră înalte, în spațiu. Știam însă că în ele nu era nimeni. Acum totuș eram trei în cameră. Pelerinele și cu mine. Piatra de sub noi începu să se învârtască scârțâind din încheeturi, apoi încet începu să se scufunde. Pelerinele mă luară în brațe și ne culcarăm ca într'un leagăn de granit, pe piatra ce alunecă stranie în viduri necunoscute. Pe măsură ce coboram, aerul se îmbogățea cu insecte și pasări bizare, cu șopârle și broaște țestoase, cari fără a isbuti, încercau să se apropie de noi. Dar era o stavilă nevăzută și nesupărată, coboram în adâncimi spăimântătoare.

Golul răsândia în noi, cercuri largi de întuneric. Știam că suntem într'o fântână, care ducea în subteranele altei lumi. Pelerinele vide se strângeau de mine, dar inima mea plângea, căci știa ce avea să fie.

Când am ajuns în adevăratul adânc, fără a ști cât a durat, o orbită de lumină a tresărit și s'a distins ca un arc. Am intrat în ea și de aci înainte a fost numai lumină. Am mers pe lespezi de lumină, pe sub oglinzi, printre cristale. Eram într'un cimitir de marmoră albăstrie. Era liniște cristalizată în bolți de tăcere și singurătate. Pașii mei cântau, dar inima mea plângea mereu.

De-odată lumina s'a pătat și s'a întunecat de mantii lungi negre, fără trupuri ce se plecau, săpând în lespezi, ochii orbi de întuneric. Nu mai puteam face nimic. Trebuie să mă plec și cu mâinile mele din cari picurau puteri uriașe, săpau două

gropi una lângă alta. Mă întorsei cu șiretenie, căutând să sărut pelerinele, scumpii mei tovarăși, ca să nu-și dea seama de ce avea să fie, dar nu îi găsi. Unde se dusesese? Mantii negre, îngropau mereu umbre invizibile. Căzui pe lespede de lângă groapă. Cum de nu isbutisem să le îngrop? Ce aveam să fac? Știam că rămăsese ceva neîngropat, că nu voi mai putea avea liniște de aci înainte. Auzii chiar un răs ce trecu pe lângă urechile mele ca un șarpe de fum și mă mușcă. Se isprăvise. Pe inimă îmi înflori o gură de sânge. Mâinile îmi deveniră două candelă de azur, cari luminău. Ochii mi se înegriră și prin trupul meu întins, începu să alerge vertiginos, un fir de otrăv.

Umbra tragică a tăcerii și a singurătății se rostogolia în arpegii surde, de-asupra cimitirului de marmoră.

De ciudă. Imi luai inima care dintru început plângea, — și o îngropai.

SANDA MOVILA

Rondelul visătorilor

Poeți de-acum și mai târziu
Și triști și entuziasmați,
De suferință necătușați,
Cuprinși de gol și de pustiu.

Neînțelegi de nimeni seriu...
Sărbătoriți și-apoi uitați,
Poeți de-acum și mai târziu
Și triști și entuziasmați..

Adolescenți cu verb zglobiu...
Firavi și palizi, izolați
Din sanatorii reci lăuți,
Cu un sărăcăcios sicriu...
Poeți de-acum și mai târziu..

GEORGE GRUIA

Papini poet liric

De-acum cu toți îl cunoaștem pe Papini. Cu toate că „Storia di Cristo” n'a apărut și în românește, traducerea franceză, unele traduceri românești fragmentare, au popularizat această carte și pe autorul ei. Oricine și-a putut da seamă în chipul acesta că Papini este un prozator viguros, un dialectician ingenios, un polemist neîmpăcat chiar atunci când materia însăși te-ar îndemna să te aștepți la un altfel de ton.

„Storia di Cristo” reprezintă momentul intrării lui Papini în conștiința universală și totodată meritele incontestabile pe care le are cartea, a fixat odată pentru totdeauna tipul Papini în cadrul literaturii italiene de azi (vorbește de conștiința publicului mare și a unei bune părți din critica curentă): autorul știe totdeauna să

GIOVANNI PAPINI

Valleochi din Florența (același), a izbutit să-l facă să publice un nou volum. Se intitulează „Pâine și Vin” și cuprinde versuri.

Culeg cele dintâi impresii prin mijlocirea, binevoitorului Gargano. Papini, chiar când se complace în religiozitatea franciscană sau când ia atitudine lirică, nu se poate despărți de polemică: de la ea așteaptă succesul, căci așa îl vrea cititorul. Iată de ce, în acest volum de poezie lirică, adăpostește un lung eseu în care discută — atacă și dărâmă — poezia momentului; de față în Italia. Constatând decadența — de altfel generală — caută s'o explice prin caracterul însuși al formei actuale de civilizație: mecanică, critică, metafizică. Lipsește deci armonia, unitatea spirituală pe care te înrebi, totuși, cum de nu sunt în stare s'o înfăptuiască, prin reacțiune, anumiți poeți mai personali — dacă aceasta ar fi singura cauză a răului! Nu caută oare azi, mai mult ca oricând, sufletul nostru noui limanuri, noi forme de echilibrare și armonizare cu universul?

Să fie apoi o altă cauză lipsa credinței religioase la poeți — căci fără ea (dovedește Papini) „poezie un se face”? Dar să fie oare nevoie, pentru ca acest simț metafizic să se manifeste în chip artistic ca poezii să fie numai decât supuși unei anumite orânduiri eclesiastice? Așa cum pune Papini întrebarea, ne sugerează o serie de observații care s'ar aplica foarte bine și asupra scriitorii noastre tradiționaliști. În orice caz, nu trebuie să ne scape discuția în sine, căci din ea deducem cum și cultura occidentală simte, odată cu noi, necesitatea lămuririi raportului dintre spiritualitatea religioasă și literatură. Anumite curente de la noi, tocmai prin acest fapt, se angrenează într'un sistem mai vast, mai „europenesc”, ceace le scapă de pacostea unui prea îngust naționalism cultural.

Oricum ar fi, dând la o parte mărun-

țurile din istoriile literare, Papini arată cu degetul pe cei câți-va poeți mai ai patriei sale (dar mari!), împărțindu-i în două categorii: „stâncoși” și „frunzoși”. Se alătură — firește — de cei din tîi. De pe stîncă steapă a culmilor, largul zării. Iată aspirația acestui volum. Consecvență, față de restul operii — (gândiți-vă la unele pagini din „Om sfârșit”).

Afară de această aspirație constantă Papini, se remarcă de data aceasta puțină prejudecată în privința mijloacelor de exprimare ordinară cu totul ignorate de tehnica marinettistă a „cuvîntelor în libertate”.

Vrea să dea o poezie omenească, prin aceasta — „italienească”: pasivă, sinceră și tradiționalism; substanța veștată ziua a vieții, luminată de rază gîndului. Este — după spusa lui — poezia „extraordinarului din obișnuit”.

Un realism luminat de sus: un ocolitopire, care să înlăture adesea simțul tristeții apăsătoare ce se desprinde de tablourile sălbaticeului florentin. „Partea ideală a oricărei reprezentări slăbește prin atitudinea discursivă pe care o capătă poezia”. Lipsește tocmai armonia despre care vorbeam mai sus; lipsește sinteza adîncă a poetului de azi cu polemistul și prozatorul de ieri. Printre păturile acestei văgăuni sufletești răsărit și câte-va flori de câmp, fără miros, de flori viguros conturate pe cerul aprins al culmilor pe care au răsărit în sufletul Poetului. Aceste culmi ale Apeninilor, sunt tocmai departe de muntele Stigmatelor franciscane. Papini nu poate înțelega că acestei vecinătăți îi datorește parte conversivă. Această incapacitate sinceră, îl scuză de unele preocupări metafizice, teologice chiar, de loc nepoetice care apar și în acest volum, ca să facă dovada de zelul neofitului supus până la uitarea de sine. Pregătește oare Papini în tîmna, o nouă ieșire zgomotoasă din cetatea împresurată a stîncoasei sale personalități?

ALEXANDRU MARCU

scoată tot ce se poate scoate dintr'un succes editorial; suferințele pe care i le-a împus viața în prima-i tinerețe, par a-i fi insuflat această grijă; n'a căutat niciodată să ocolească prilejul favorabil de-a face să se vorbească de el (așa a fost cu Pragmatismul de la „Leonardo”, cu Futurismul și în fine cu Catholicismul); conștiința sigură a talentului înăscut, nu'l face să fie prea îngrijorat de soarta acelei părți a vastei sale literaturi, care va ieși — desigur — din antologia viitorului; savoare particulară a scrisurii său, stă în verva-i polemică, nesupărător retorică, susținută de un avânt negativ până la nimicire (nu atât a obiectului, cât mai ales a subiectului).

Papini trece astăzi, în fața noastră, drept un interesant prozator.

Cu toate acestea el este și poet liric, în înțelesul propriu al cuvîntului.

Mai de mult a scris „O sută de pagini de poezie”, dar acestea sunt povestiri în proză: a scris însă și „Opera Prima”, o culegere de versuri în care voia să-și încerce aptitudinile de poet modernist, înrudit cu futurismul amicului său Soffici. De atunci — să' tot fie zece ani — n'a mai compus versuri.

Iată însă că astăzi, după insuccesul fără precedent al „Dicționarului Omului Sălbatic” pe care a trebuit să'l retragă aproape din librărie; după făgăduința neîndeplinită de-a publica urmarea autobiografiei din „Omul sfârșit”; după vестea din ultimul timp că a scris o dramă — (așa ceva n'a mai făcut) — iată că editorul

Căderea frunzelor

Când am văzut copacii 'nciucurași
Cu grele pâlcuri de foi arămii,
Am rărit și noi pașii, întristați,
Cuprinși de seară, pe căile lor plumburii,

Prin ramuri negre, făcând, picotiau
Prăfuitele vrăbii de toamnă,
La fiece pom, ce vuia, plete mari scuturând,
Ne opream suspinând.

Ce blestem ispășeam în amurgul perdut,
Că tot cerul se 'ndoia peste noi?
Ne-am oprit, covârșiți de dureri neștiute 'n trecut
Și-am tăcut vreme lungă, amândoi —

Din apus s'a întărit bucurînd de vînt.
N'am văzut așa chin: toți copacii bătrâni legănași la pămînt
Și cu vuet adînc, scăpărînd, năpustite la cer,
Foi de argint și de foc, spulberate 'n cumplite dureri —

Nu mai știu... ne-am întors pe covoaie de frunze'napoi...
Or am stat lîngă patîma lor, înecași în suspine și noi.

MIHAIL CELARIANU

RECRUȚII

de PIERRE MAC ORLAN

ardouche tras pe roată și fratele lui... rat. supraviețuitorii bandei, ne... și de javre pripășite, se risipiră... din Paris. Rămase, doar, Petit-... bine ascuns într-o cârciumă din... rille, unde-i aducea, zilnic, Ninon-... aite, draguța lui, pâine de hrișcă. ... după ce se liniștiră lucrurile, tâ... bandit își ivi nasul din văgăună, ... șobolan, sorbi aer cu nara, și se... pta spre caldarâmul Parisului, ală... Ninon-la-Gaité, purtând ca să... ascundă și din pricina soartei nemer... haine bărbătești. Mizeria le cres... unuia și altuia, semne de umilin-... Petit-Pierre avea o barbă de opt... și Ninon lăsa, în ciuda foamei, să-i... crească trandafirii tinereții pe o... și gâtul delicat și jegos, descope... nopți petrecute fără adăpost, sub... în vile din Monmartre.

Petit-Pierre și Ninon-la-Gaité nu mân-... ră de trei zile când, spre Orléans, ... mină o căruță al cărui proprietar... cu fața lor îndoelnică, cu ochii... înfrigurați.

Cărușul era voinic și desghețat, ... și indemnă pe tânăra pereche să... gândurile de omucidere, pe care... le-ar fi putut duce la bun sfârșit, ... el, nici ea, slăbiți peste fire. Mer... două zile, și Petit-Pierre, după ce... jumii căruțașului providențial, porni... mat de Ninon-la-Gaité, în căutarea... Cornant, vechi tovarăș din Courtille. ... întâlniră pe piața Martroi, căscând... la masa unui recrutor din regi-... ul Surbec, pe pragul unei cârciu-... cu firma: „La Fecioară”.

Tovarășii se recunoscuseră, își făcură... ochiul.

— Drăcia dracului! zise Cornant, as-... și Ninon-la-Gaité?

— Vai de capul meu! se jeli fata.

Recrutorul regimentului Surbec, ochi... zărise pe cei trei ortaci. Se... lung și vorbi pentru ei: „Joci de... ori pe săptămână, îți cântă și na... și scripca. Frumoasă-i tinerețea!... regimentul își are garnizoana într'un... cu femei pe alese. Indestulați-vă, ... cu bune apucături; vorbiți, rogu-vă, ... tătucul Venot, sergent al suszislului... ment... Vă ia înălți de trei picioare... două degete”.

Ninon-la-Gaité, Petit-Pierre și Cor-... ant, se uitară, unul la altul, își mă-... rară fără cuvinte adâncul mizeriei. ... ficând, nu căzuseră mai rău și știau... nu au să se ridice fără iscoada în-... mplării.

Intrară într-o cârciumă și, cu dege-... tul, traseră peste cruci, toți trei, față... martori, pe un act de învoială. Jos... Ninon-la-Gaité, chipeș tinerel, se bote-... Picard. Și Venot, tătuc, ceru de băut, ... vrând cel dintâi să plătească, îndată... se vor afla recruții la trupă.

A doua zi, la mijitul zorilor, mica... trupă adăpostită în hanuri până atunci, ... drumul spre Douai, unde se așe-... case regimentul, parte în odăi clădite... pe întărituri, parte într-o cazarmă fru-... moasă isprăvită de curând.

Bine văuți gândit să slujiți pe Rege... în regimentul ăsta, spunea Venot. Și... vestiminte, și ofițeri cu stare. Nu ca la... Perpignan, unde „șefii” regimentului de... cavalerie locuiau într'un întreprizat de... sare.

cu băta la umăr, fluerând, veseli, ... cântece din Porcherons, străbătură pă-... drea Orléans: stejari pretutindeni, ... răpântii la fiecare pas. De câțva timp,

intendenții avuseseră grijă să pună la... cruceiș de drumuri tăblițe, pentru recru-... ții singurateci.

Venot, cu sabia subsuoară, cu pălăria... pe ceafă, mergea în frunte, cu floarea-... soarelui în dinți. Ninon-la-Gaité, Petit-... Pierre și Cornant, după el, ceva mai în... urmă. La un semn al fetei, cei doi băr-... bați se repeziră pe Venot, care-și turti... nasul printre ferigi, la marginea șoselei. ... Nu avu timp să se ridice: cu o lovitură... la ceafă, Cornant îl lungise ca pe un... iepuraș. Apoi, Ninon-la-Gaité, în genun-... chi, scotoci buzunarele sergentului, ... scoase o pungă; după numărătoare, gă-... siră două sute galbeni.

Fata bătu din palme și aruncară toți... trei, stărvul într'un tufiș.

— Cornant, băiete, zise Ninon-la-... Gaité, s'a dus dracului camaradul, să... ne cărăbănim.

Și își văzură de drum prin pădure, ... gând la gând cu bucurie. Așteptau în... cale hanul, și pahare, două, trei.

Și merseră toată ziua, și când se înop-... tă, se culcară lângă un copac, departe... de șosea. Cornant își păstra banii la... piept.

Ninon-la-Gaité, ghemuită ca o cățea, ... cu capul pe umărul lui Petit-Pierre, nu... dormea. Asculta răsuflarea chinuită a... lui Cornant. Suplă ca o pisică, se apro-

pie de el încet, încet, și atinse, cu dege-... tul ușor, haina celui ce dormea.

— Ce e?! zise omul săltând.

— Visam, răspuse Ninon-la-Gaité. ... M'am trezit, unde-i Petit-Pierre?

Și când apuse soarele, își văzură, ia-... răși, de drum; dar Ninon-la-Gaité spu-... sesese lui Petit-Pierre ce se cuvenea să-i... spună.

— Băieți, rosti Cornant, la cel dintâi... han, împărțim, pe urmă fiecare își vede... de treabă.

— Nici vorbă! zise Petit-Pierre.

După un ceas, își infiea cuțitul între... umerii cei doi ai lui Cornant. Tre-... buiră șapte lovituri de tăiș ca să-l o-... moare, să-l facă mai ales, să-și astupe... gura: urla astupându-și rănile cu mâ-... na, și glasul-i cumplit gonit pasările... mirate.

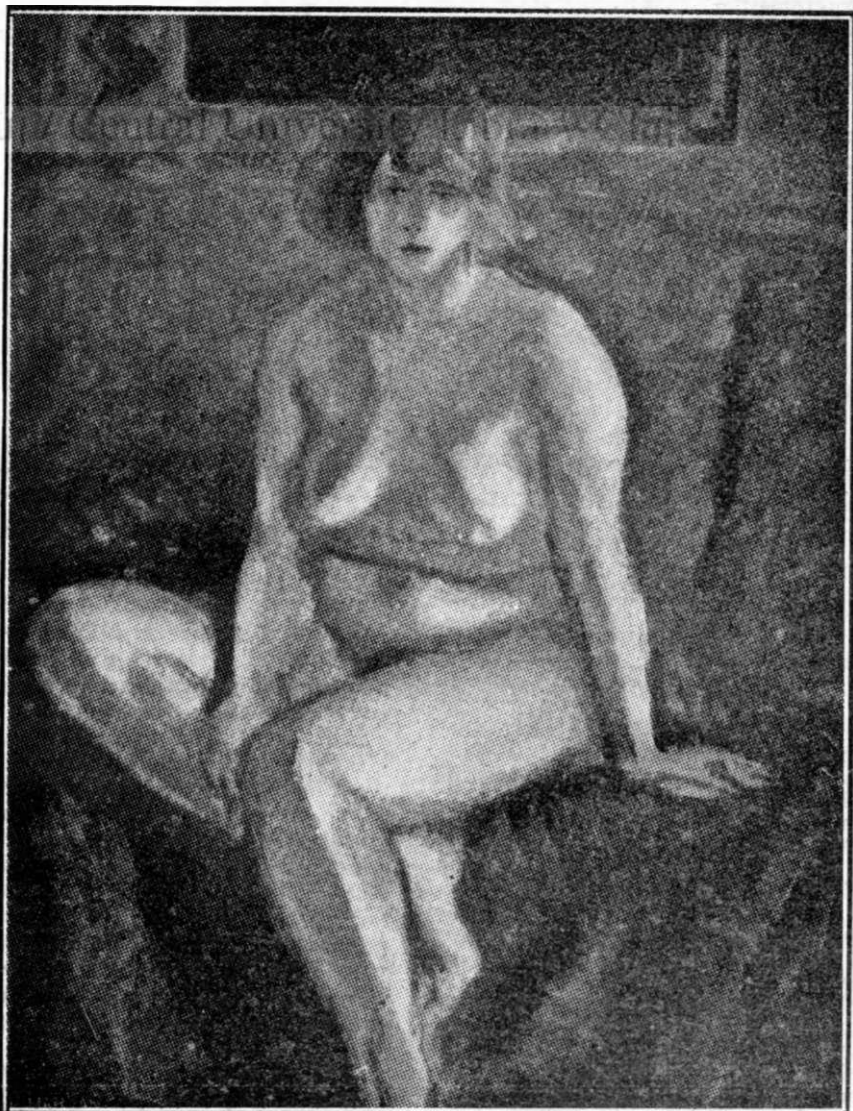
Petit-Pierre luă punga, și Ninon-la-... Gaité îi dete buzele. Își șerpui trupul... când îi luă băcetanul în mâini capul, ne... mai sfârșind să-și sugă răsplata.

Lăsară pe Cornant pradă fiarelor de... tot felul, și Ninon-la-Gaité întrebă pe... Petit-Pierre: „Două sute galbeni, cât... pentru fiecare?”

— Impărțim la marginea pădurei, răs-... punse Petit-Pierre, și-apoi, tu într'o... parte, eu într'alta. Peste opt zile, iar ne... vedem, la Bignon.

— E mai cuminte, zise Ninon-la-Gaité.

Încă o noapte binecuvântă pe băiat... și pe fată, alături culcați. Petit-Pierre... acoperise cu haina umerii Ninei, care... tremura de frig. Adormi, bietul, cu greu, ... și nu se mai deșteptă, de vreme ce, cu

Salonul Oficial. TH. PALMADY: NUD

WELTLITERATUR

de LUCIAN BLAGA

Cuvântul „Weltliteratur“ nu se poate traduce decât printr-o circumscricie care se depărtează binișor de temeiul intuitiv al originalului: literatură universală. Aceste două cuvinte românești, cam abstracte, în orice caz inorganice alăturate și ținute laolaltă doar prin virtuțile gramaticale ale limbii, trebuiesc tălăcuite cu multă grijă ca să redeie întocmai înțelesul viu al conceptului german. Cuvântul „Weltliteratur“ restit, pentru întâia oară de Goethe, și-a păstrat în graiul, în care a apărut, până astăzi ceva din sensul pe care numai acest om, unică apariție istorică, putea să i-l dea. De necrezut, cât de mult diferă psihologia intimă a cuvintelor, cari în două limbi par a însemna același lucru. În expresia „literatură universală“ avem un substantiv precis, destul de abstract, cantitativ lărgit prin adjectivul ce îl înțregește. Lipsește în această alăturare mecanică de cuvinte nuanța de calitate și de valoare, de organic și esențial, ce-o are cuvântul „Weltliteratur“, cuvânt-sinteză cu un subtil accent psihologic pe Welt și nu pe Literatur. Noțiunea Weltliteratur e o foarte caracteristică invenție goetheană. S'o pipăim puțin la încheieturi, pentru a ajunge la viziunea ei de organism complex articulat.

Veacul al XVIII-lea a fost un veac de lumină: între pietrele sale de hotar omul european a reflectat asupra sa mai mult poate decât oricând înainte. Lărgirea conștiinței de sine a prilejuit noui interpretări raționale ale trecutului și a deschis noui perspective „progresiste“ pentru viitor. Conștiința se lărgesc în paguba inconștientului în toate domeniile de creație. Isprăvile din orice țară încep să fie permanente însoțite de-o conștiință critică a acestor isprăvi. De sigur con-

grijă multă și multe dibăcii, sângerat de tovarășe ca un porc, la vâna groasă a gâtului, trecu din viață în moarte, fără să înțeleagă.

Pe două sute galbeni stăpână. Ninon-la-Gaite ieși în șosea. Se așeză pe un maldăr de pietre și, tânguitoare, așteptă.

Trecu o căruță; săteanul dete bice cailor; parcă se temea.

Zguduită pe pietriș, căruța înăbuși gemetele Ninei.

Soarele lumina, acuma, câmpul și răspânda umbrele nopții echivoce. Ninon avu mai mult noroc cu o lăptăreasă, care se ducea la Etampes. Femea, cu ochi strălucind, așeză, alături de ea, pe gîngășul domnișor.

Și pe când Ninon-la-Gaite răspundea în neștire întrebărilor cumetrei, se gândea la Paris, la rochiile ce avea să-și cumpere, la târgul iscusit al grațiilor ei, cu țata Saint-Hilaire, codoașa; își pregătea izbânda viitorilor ei fii. Viața era frumoasă și Ninon-la-Gaite murea de nerăbdare și pipăia, pe ascuns, la pieptul zgâriat, cei două sute galbeni în punga de pânză aspră.

Trad. de ELENA PROTOPOESCU

ceptul „literaturii universale“ al lui Goethe nu se poate închipui fără de această muncă pregătitoare a altora. O perioadă istorică extrem de lucidă se încercase, nu fără de naivă pretenție, să arate rostul și ținta oricărei strădani omenești. În atmosfera acesta de autodirijare și în lumina acelu „general-omenesc“ în care secolul al XVIII-lea vedea și judeca toate lucrurile, Goethe concepe literatura „universală“ ca o matcă vie în care printr-o firească mișcare ar fi chemate să se reverse strădaniile literare ale diferitelor popoare. Universalismul lui Goethe se deosebește însă temeinic de acel universalism sec-matematic-convențional caracteristic multor năzuinși raționaliste ale sec. XVIII-lea. Deși fiu al rococoului, Goethe a fost prin tot felul său de a fi, așa de aproape de pitorescul vieții și așa de străin de platitudinea raționaliste ale epocii, că nici un moment n'a uitat bunăoară particularismul diverselor literaturi, în cari fusese încă din tinerețe introdus de Herder.

Mari figuri de „literatură universală“ au existat în timpurile nouă, dela Dante începând, prin Calderon și Shakespeare, până la Voltaire destule. — conceptul de „Weltliteratur“ n'a putut totuși să se ivească decât mai târziu. Nu e o simplă întâmplare că ideea aceasta s'a cristalizat în mintea lui Goethe și nu în a altuia. Un Dante a fost prea italian și catolic, un Calderon prea spaniol și fanatic, un Shakespeare prea englez și individualist, un Voltaire prea galic și raționalist ca să fi avut înțelegere și pentru alte particularități etnice în afară de ale lor. Adevărat e că toți s'au folosit în arta lor, chiar în mare măsură, și de material *strein*, dar acest material exotic a fost transformat de ei până la complectă falsificare interioară. În Voltaire de o pildă etnicul galic a fost așa de mult fatalitate invincibilă, încât — cum foarte bine observă despre el Gundolf undeva în studiul despre „Goethe“ — totul devenea în mâinile sale „francez“: și orientul, și anticitatea, și prezentul. Firește, astfel de spirite erau împiedicați printr-o meteahnă organică să se ridice la concepția unei literaturi universale. Goethe a știut să se adâncească în literaturi străine cu mai multă empatie. Fără să se teamă o singură clipă că ar putea să-și primejduiască originalitatea el a studiat literaturile identificându-se cu ele. Mai mult: s'a lăsat influențat de ele. De Pindar în imnuri, de Shakespeare în drame, de poezia orientală în Westöstlicher Divan, găsești în opera lui Goethe influențe vizionare din Dante, urme din ecstazul lui Calderon, nenumărate feluri de a se înfrâna — din clasicii vechi și noi. El știe însă să asimileze așa de bine materialul și să se streine, că sub haina așeză care are cu a altora apare totdeauna acest, incomparabil om: Goethe, și în ritmurile înrudite cu ale altora svăcnește

MARIA CIURDEA STEURER:
AUTOPORTRET

totdeauna aceeași incomparabilă mă: Goethe. De aceea Goethe a avut până la sfârșitul vieții, în ce un Calderon, care nu găsim mul din sine, rămâne pe loc cu extraordinara sa productivitate.

La Goethe etnicul nu mai e fatalitate rigidă, de care nu poți scăpa; ci fiziologie organică, structură etnică ce îngăduie creșteri și schimbări. Înzeștrăit cu un dar empatetic cu totul neobișnuit și ajutat poate și de o cultură ce nu încremenise încă tradiții dogmatice, cu o minte ce căuta dreptate tuturor formelor de viață, Goethe a fost mai chemat să conceapă o literatură universală, un acord organic între diferite particularisme etnice, ca o potrivire-cântec între cele mai disperate și spirituale. Pentru Goethe literatura universală nu e ceea ce ar fi fost o fel de literatură pentru Voltaire, o spiritualitate gânditor și-ar fi pus în dată aceeași problemă: toată literatura lumii văzută prin ochii francez sau întorcând ecuația spiritului francez răspândit cu o monotonă strere pe întreg globul. Pentru Goethe „Weltliteratur“ e un complex de inițieri vii cari se înrăuresc și se îmlează rodnic crescând una în cealaltă, un complex din care făcându-se înălțimi ce reprezintă esențialul diverselor unități, și valori în particularul coincide cu universalul într'un nobil echilibru. Acest gen de „literatură universală“ se începea cu el, olimpicul vânzător al tuturor armoniilor. Goethe, care nu e ca un primitiv și înțelept ca un indian, nu s'a ferit de nici o influență străină, și înrăurește la timpul său aceeași putere cu care a asimilat manticii din Anglia, Franța, Italia, Germania, devin cei dintâi reprezentanți, cu inimile deschise peste țări, ai acestei literaturi universale sens goethean. Mai târziu când intrat apocaliptic în marele cot

Păpușa din copilărie

...Și cântecul se pierdea în liniștea ge-
rului.

Radu rămase la fereastră, cu nasul li-
pit de geam, cu mâinile făcute cerc im-
prejurul ochilor, privind după luminișă
felinarului ce nu se mai vedea demult în-
valută parcă în vraja unui „Bună di-
mineața” ce se auzea acum departe, tot
mai pierdut. Dacă nu i s'ar fi spus că în
seara aceasta trebuia să fie cuminte, ar
fi plâns ca și astăzi că nu i s'a dat voc
sa se ducă și el cu colindul.

Plecă tăcut, cu ochii umeziți de păre-
le de rău strivite în genele lungi, aș-
tând cu gândurile la Titel, care-i fă-
cuse în necaz după ce terminase de cân-
tă. Din odaia de alături veneau glasuri
în șoptă, lovituri de lucruri goale și din
când în când, răsete oprite deodată ca la
un semnal.

...I se spusese că în astăseară va veni
din nou Moș Crăciun.

...Și aminti de poezia care o învățase cu
o lună înainte și care — așa îi spusese
mama — era mai frumoasă ca a lui Ti-
tel Zămbi!

Acum îi va face în necaz și va râde de
el, pentru că are să vină aci după colind.
Mamă-sa chiar îi strigase să nu întârzie
mult.

Și când, cu gândurile astea, bucuria
li mângăia pe față, ușa dela intrare poc-
ni, odată cu strigătul lui Titel ce-și a-
nunța sosirea.

Intră în odae. Când văzu pe Radu, se
uită la el ca la unul mai mic, pentru că,
întrădevar era cu doi ani mai mare. Se
apropie de sobă frecându-și mâinile în-
ghețate. Radu îl admira.

...Ii părea rău că nu e tot așa de „mare”
să poată să se ducă și el cu colindul și
cu săniușul pe coastă „la Bucea”. Toată
veselia de adineaori pieri.

Și iar se întristă!

Titel îl privea pe sub gene și aștepta
să fie întrebat.

Cum Radu tăcea, începu el:

— Rău, rău imi pare că n'ai mers și tu. Să
fi văzut ce felinar frumos am avut. Era
ca electrică.

... Mie mi-a venit partea douăzeci de

...Dar la unchiul Mitică să fi văzut ce
brad frumos și ce prăjituri bune ne-a
dat.

Radu îl asculta cu lacrimi în ochi.
Pentru că îi simți tristețea. Titel urmă:

— Zău, rău imi pare!... Și luptă cu
mâinii „ăia” mari dela Domnu Matache.
Mai bine că n'ai mers. Ai fi rămas în ur-
și și te-ar fi mușcat.

...Dar te scăpam noi.

Radu începuse să plângă deabinelea.

— Nu mai plânge. Când vei fi mare ca
mine, te duci și tu. Nici eu n'am fost când
eram de seama ta.

Asta era adevărat. Anul trecut abia,
când avea cinci ani, Domnul Iorgu Mu-
lescu, l'a lăsat întâia oară cu colindul,
credințat că un copil nu trebuie ținut nu-
măi în casă. Așa era părerea Domnului

Iorgu. Nu tot la fel erau principiile
Domnului Costea Iordăchescu — tatăl lui
Radu — în educația copiilor.

De multe ori avuseseră discuții când,
ca vecinii, treceau drumul unul pe la al-
tul, omorând timpul cu câte-o partidă de
table.

Bineînțeles la aceste discuții luau parte
și cucoanele, așa că de cele mai multe ori
părerile erau împărțite în patru.

Uneori, cucoana Cecilia — mama lui
Radu — se plângea că băiatului îi place
să stea mai mult singur și parcă ar fi
tot bolnav.

Iar domnul Costea îi răspundea ră-
zând:

— Are „fire” de învățat!

Și așa, s'au trezit Titel și cu Radu im-
preună.

Acum, cele două familii făceau, ca și'n
alți ani, pomul de Crăciun.

Cumpăraseră fiecare daruri ce credeau
— dealtfel așa cum doreau și ei — că se
potrivesc mai bine cu sufletul copiilor,
iar pe nepotul cucoanei Ceciliei, îl îmbră-
caseră în Moș Crăciun.

Mamele aranjaseră toată ziua și când
totul era gata, deschiseră ușa.

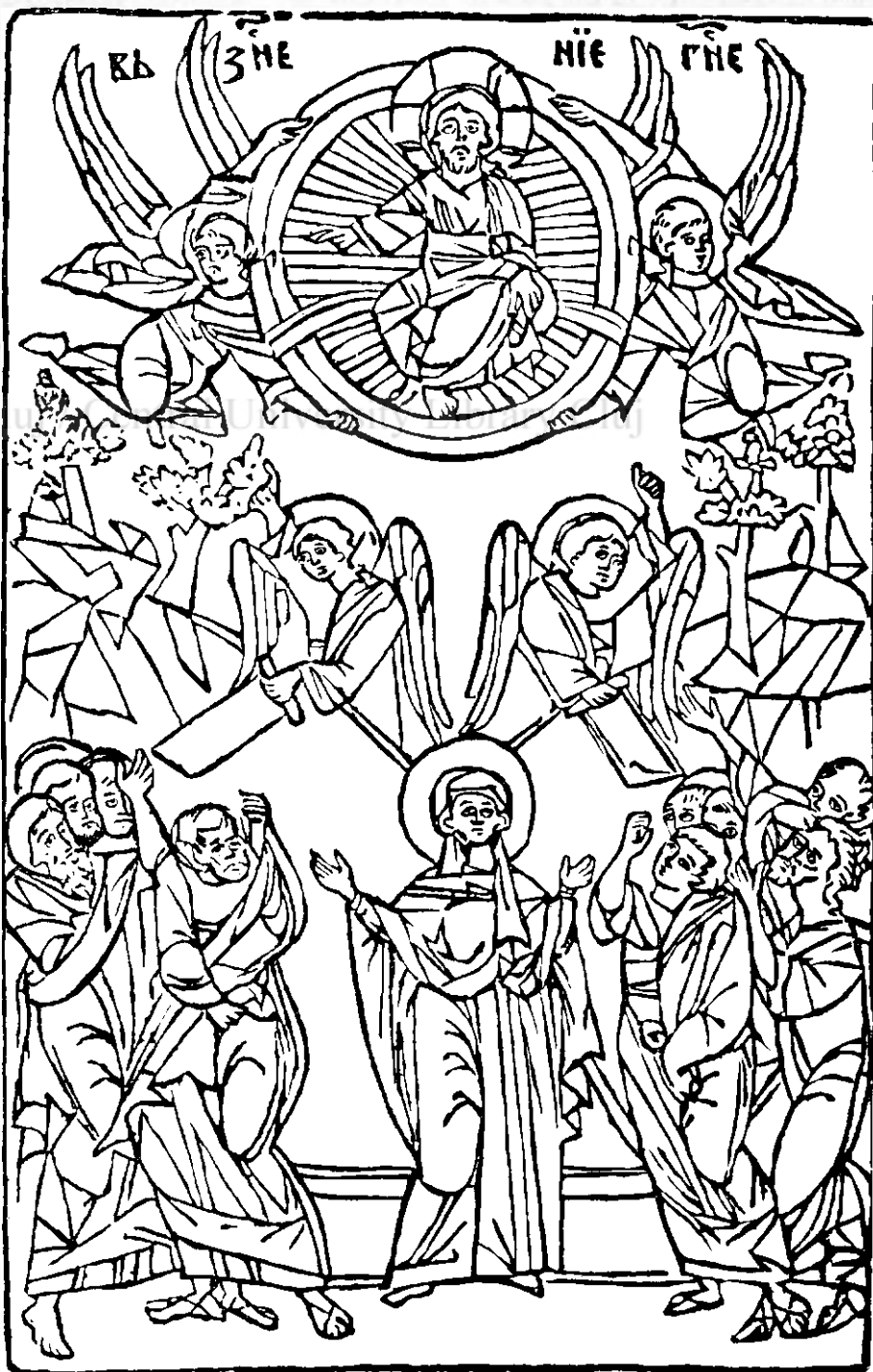
Privirile copiilor sburau pe fiecare
creacă a bradului, lunecau în jos pe mă-
suța încărcată cu tot felul de cutii, se
opreau câteodată pe câte-o jucărie care
le plăcea mai mult.

Lumina din cameră era stinsă. Lumână-
rile aprinse din pom aruncau pe pereți,
umbre.

Fură așezați lângă pom. Nu știau decc,
dar simțeau că trebuie să fie cuminți.

Totuși Titel, zărind un maimuțoi așe-
zat în vârful bradului, începu să râdă.

Când se uită la mamă-sa, o văzu se-
rioasă și înțelese că trebuie să tacă.

INALȚAREA DOMNULUI Din Triod-penticostar-slavonesc (1550)
După Bibliografia românească veche de Ioan Bianu și Nerva Hodoș

și Rușii și severe, cețoase popoarele
nordice, literatura universală visată
de Goethe devenea o impresionantă
realitate istorică. Cercul ei geogra-
fic e și astăzi în continuă creștere,
ca o undă vastă pornită nu se știe din
ce centru într'o apă misterioasă.

RUGA

Radu se uita undeva, în umbră.
In sfârșit, gârbovit de anii pe care nu
i-a trăit niciodată. Moșul, întrău

Cu bunătaea lui ascultă poeziile. Greul,
trecuse. Darurile începură să se împartă.
Titel primi o sabie, o pușcă și bomboane.
Lui Radu i se dete o carte cu chipuri —
după dorința domnului Costea — și o
păpușe mare ca să-l mai distreze, cum
spunea cucoana Cecilia.

Războinicul nostru își prinsese armele
și ronțâind bomboane, mergea prin odăe,
cu pași militărești.

Radu rămase pe un scaun, și privea pă-
pușea. Târziu adormi.

Până când să termine partida de table
„la contra“, Titel își continuă câtva timp
„războiul cu bomboanele“, pe urmă, plic-
titisit, începu să se joace cu păpușea, care
rămăsese pe scaun.

Ii plăcea. Invărtind-o mereu, descoperi
un șurub care apăsat făcea păpușea să dea
din cap și să ducă mâna la gură. Titel
rămase uimit.

Iși uită de arme și tot timpul până la
plecare, nu se jucă decât cu ea. Și cu
greu îl făcu să se despartă.

In dimineața următoare ca și'n zilele
cari urmară, păpușea era, pentru amândoi
copiii, bucuria cea mare.

Ii arătă și lui Radu descoperirea lui fă-
ră să-i spună însă secretul.

Când rămânea singur incerca în zadar
să scoată dela păpușe o mîscare cât de
mică și termina întotdeauna, plângând.
Dar niciodată nu l'a întrebat cum să facă.

Intr'o zi când Titel veni ca de obicei,
îl găsi trist, ținând păpușea în brațe.

— Ti-o dau fie. Pe mine nu mă iubește.
S'o iei acasă la tine.

In orașelul după malul Oltului, viața
se destrăma pe cele câteva străzi, prin
firmele și mărfurile atârnațe de ziduri,
așa cum un gând se destramă de durerile
lui.

Și aci oamenii se cunoșteau între ei,
ca în toate orașelele de provincie.

Nu e deci de mirare că, pe oricare l'ai
fi întrebat, și-ar fi spus aceleași vorbe
despre ajutorul de judecător Radu Iordă-
chescu și Titel Mușetescu, avocat cu viitor
în târgul nostru.

Toți știau că sunt prieteni din copilă-
rie și că amândoi și-au luat licența, unul
mai bine ca celălalt. Ai mai fi aflat, dacă
stăruiai mai multe întrebări, că și unul
și altul iubesc — sau cam așa ceva — pe
Nuți Badiu și fiecare ar dori să fie a lui,
cecece a făcut se se mai răcească priete-
nia dintre ei.

Astea erau aruncate „din fugă“, termi-
nându-se întotdeauna cu :

— Așa se spune. Eu, ce să zic, nu știu.
Am auzit. Dar dacă nu era adevărat tot
ce se spunea, o parte din ele trebuiau cre-
zute, pentrucă în pliciseala de toate zi-
lele a orașului, cecece stărnina discuții la
cafeneaua „La Tata Rudolf“, erau aceste
svonuri, eari se cercetau în urmă cu toa-
tă conștiințiozitate.

A doua zi dimineața mesele din fața ca-
fenelii se albeau rând pe rând, iar obi-
cuiuții își sorbeau cafeaua de fiecare a-
mestecare a unui „ecarté“ sau „o sută
una“. Și acum, tot ce se culsesese seara
acasă dela cucoane asupra celor auzite
eri, se spuneau se împleteau în diferite
chipuri și astfel ieșea adevărul.

Iată de ce trebuiau crezute în bună
parte.

Vălvă mare făcuse purtarea Nuții care
lăsa pe amândoi să-și facă iluzii. Intâl-
niri, când cu unul când cu celălalt erau

Ruga începe cu mâini împreunate...
Și poartă pasul mâinii pe frunte și pe piept
In stânga și in dreapta, apoi încet străbate
Peretele de humă, din stânga celui drept.

Sfioasă se ridică cătarea de'nchinare...
Scoanele stau smirnă și pline de nfeles;
Cu cât te legi de ele, mai sfântă îți răsare
Pornirea, către lemnul din care au purces.

Apoi s'aude duhul și ruga se aude
Deși nu cântă nimeni din trupul de mulțimi...
Coboară mângâierea, ca darul unei rude
Și golul se ridică, strigat din înălțimi!

VIRGINIE GHEORGHIU

născocite, așa încât ajunsese să nu se mai
știe cum se va termina.

Radu era cel mai nedumerit. Era incre-
dintat că Nuți îl iubește.

Niciodată nu și-ar fi închipuit că ea
să-l mintă și mai ales pentru Titel care
nu vroia decât să se distreze. O iubea prea
mult ca să creadă.

Dela un timp însă, gândurile îi fură
umbrite de durere.

Și de aceea, în ziua aceasta îi ceruse
voc să se ducă la ea.

Era pentru întâia oară când erau singu-
ri. Plecase hotărît să o întrebe adevărul.
Aci însă, în odăea ei, gândurile rele pier-
riră.

Nu știa de ce, se simțea stângaciu, ru-
șinat de îndrăzneala lui să stea singur
cu ea.

O întrebă banalități. Toate lucrurile din
cameră îi fură explicate. Un covor ce as-
tupa peretele îi făcură să piardă mai mult
timp.

Coloritul, țesutura, desenul, le discuta-
ră rând pe rând.

Nuți îi arătă un altul de pe scaun.

Când vru să-l ia, măneca dela capot se
ridică și Radu văzu mîna întrecagă, mai
sus de umăr. Acum simți cum sângele
alerga eu furie în tot trupul. Urechile in-
cepură să-i vâjje și ochii parcă i se îm-
păienjeniră.

Nu mai vedea decât trupul ei, pe care îl
desgolea cu închipuirea. Respira scurt,
dar puternic.

Pieptul se ridica mult și neregulat.

După câteva clipe — cu cât mergea
mai departe cu închipuirea — respirația
se rări.

Și iarăși sângele își iuți mersul. Deschi-
se ochii mari ca și când ar fi vrut să nu-
scape nimic. O privi mult.

Nuți terminase cu explicația și așeză
covorul la loc. Se uită la el și-i ghici gân-
durile.

Zâmbi! Se aplecă prin fața lui ea să
ajungă la soneria care era lângă el — și
atât de aproape că o suviță de păr îi a-
tîns obrazul. Aproprierea aceasta îi de-
săvârșea închipuirea. O pornire nestăpâ-
nită îl făcu să se lipească de ea. Vru să

o sărute. Dar ca și când ar fi știut, Nu-
ți se feri cu o îndoire a trupului și se
șeză lângă el.

— Domnule Iordăchescu, D-ta știi
dansezi? Nu te-am văzut, niciodată!

— Nu Domnișoară, nu știu!

— O! Păcat! Vezi, pentru mine dan-
sul e cel mai frumos sport. Nu dansez din-
snohism. Nu! Îl iubesc așa cum D-ta se

altul ai țubi o femce frumoasă. E singu-
ra ocazie când sufletul ia parte și el în
svârcolirile simțurilor. Și mai ales că
găsești un „cavaler“ bun. De multe
îi trec eu vederea multe lipsuri...

Intunericul isbea insinuant în geam.

Prin pomul din fața ferestrei, luna
cernea razele. Din când în când câte un
scăpă din păienjenșul de frunze și
trundeia înăuntru, ca o dără de fosfor
întuneric. Se plimba prin odăe, frângân-
du-se, mieșorându-se sau lungindu-se
o umbră, după lucrurile pe care le întâl-
nia în cale.

— „D-l Mușetescu dansează frumos
Ne potrivim foarte bine.

Radu își simți sufletul. Gândurile
alergau risipite, fără să le poată strânge.
Ceva îi pocnoa în urechi, parcă în ris-
pirea lor, s'ar fi isbit unul de altul. I
păru că un metal i-a căzut pe timpan. S
na soneria.

Din șgomotul ușii care se deschidea
auzi glasul lui Titel.

— Cu voia D-tale îți sărut mâna.

A! „J'avons l'honneur“ dragă jude. Aș
gata să cred că „preotul“ dreptății prime-
ște poruncile Zeiții, dacă decorul pe ca-
re-l găsește nu m'ar face să simt că e vor-
ba de aliceva. Semi-obscuritate, luna
pomul de lângă fereastră și D-tră umbră
lângă altul...

— Cum poți să-ți închipui una ca asta
D-l Iordăchescu e destul de serios, chiar
dacă decorul — cum îi zici d-ta — ar fi
prielnic. Nu, crede-mă, te rog, nu-ți în-
chipui nimic. N'am aprins lumina pentru
că e mai frumos așa... O aprind?

— Nu. Dealtfel ce mă privește pe mine

— Așa?!

— Am venit să te anunț că balul ma-
cat e definitiv fixat, așa că în ziua aceea
după cum și-am spus, n'am să pot veni, ft

MENTIUNI CRITICE

DEM. THEODORESCU: „Sub flamura roșie”, roman. Editura „Adevărul”, 1926.

Cetitorul care n'a uitat încă — sunt mulți — admirabila frescă neutrală „Cetatea Idealului”, nici șarja care s'arată crutul peste capetele acelor personaje pasionale, dela celebra d-nă Mihailidis, văduva sensuală a răposatului barbat de Stat Jean-Grigore Mihailidis și până la — d-soara Coralie — plănușă erin, smuls din viață de violența războiului a abandonului, cetitorul care scapă a abandonului, cetitorul care lungul atâtor pagini de acidă satiră, cronică patetică, de descăptușită isă contimporană, n'a uitat, cel puțin, aceea figură de excepțională calitate, eazidului Gonciu, boem și poet sentimental ce-și răpune zilele într'o delirantă taină la fel cu aceea în care și-a trăit viața — cetitorul acesta nu va fi niciodată surprins să afle, dela începutul unei cronici că d. Dem. Theodorescu a dat în „Sub flamura roșie” un roman a cărui valoare concură cu aceea „Cetății Idealului”.

Și nu va fi surprins, după cum nici nu se scrie aceste rânduri n'a fost uimit să surprindă, îndărătul paginilor nou-

lui roman, atâtea ecouri înrudite din sarabanda neutrală a primului roman, atâtea din verva satirică ce constituie farmecul și succesul „Cetății Idealului”.

Romanul social a aflat în d. Dem. Theodorescu, unul din cei mai bine pregătiți campioni, în literatura noastră. Observator cotidian, căruia nimic din ceea ce se desfășoară pe dinaintea lentilei sale sufletești nu-i scapă, intelectual familiarizat cu dialectica, în plus o afinată aptitudine critică, slujită de un verb când plastic când cauterizant, d. Dem. Theodorescu construiește pe axa acestor însușiri, acțiuni tipice pentru o epocă, eroi și aventuri care te urmăresc, în amintire, vaste conuri de poezie în care sufletul se refugiază ca în penumbra eclipselor.

DEM. THEODORESCU

— Na, nu se poate. Trebuie să vii. Vrei să mă duc nici eu? Numai D-ta poți să faci să treacă când dansez. Ilaide,

— Radu îi asculta, prinzând cuvintele din aer în care se amestecau, căuta să se gândească de ce — cu câteva clipe înainte de a fi nu era decât gazda care vorbea și se holtește, iar acum voioșia adevărată. Într'un colț razele luminau o măsuță cu două scaune. Din mulțimea lor se desprindea, o piatră prețioasă în lumină, o păpușă. — Păpușa din copilărie.

Gândurile se străuseră aci și se reflectă de ea luminând amintirea.

— Păpușa începu să se întunece încet, când dispărură de tot. În locul ei a rămas doi copii, într'o odăie pe care o văzu.

— El și Titel. Între ei o păpușă lăsa, dând din cap și ducând mâna la ochi. Se văzu singur, încercând să afle ce se petrece. Și iarăși Titel zâmbind că numai el îi face favorul acesta.

— Acum îi dete păpușa. — Imaginile se măriau. În locul copilului, rămas Titel de-acuma. Iar păpușa semăna cu un copil. I se păru că vede tremuratul trupului ei în spasmurile plăcerii și numai în ochii Titel. Se uită la ei.

— O văzu răsând, cu capul pe spate, cu mâna deschisă, din care se vedeau dinții. Era capul păpușii când Titel îi apăsa reținut. Acum a ridicat și mâna. Și din nou imaginile se micșorară.

— În locul lor auzi pierdut: — Ti-o dau ție! Pe mine nu mă iubește! Și se ridică să plece.

— În trebuie să vă las. — A doua zi la aperiție ajutorul de judecător, Radu Iordăchescu își anunță mu-

exelență lirică a povestitorului, acel interes și acele regisări perpetuu mărturisite, în care se complăce cu deosebită grație d. Dem. Theodorescu, „Sub flamura roșie” ar putea răspunde celui tip de romane, despre care amintea, un cronicar, deunăzi, când spunea că: „romanul este descoperirea progresivă, din partea unui erou, a lumii exterioare, a ființelor însăși”.

Și cu acestea amplificăm observația noastră anterioară.

Negreșit: în măsura în care „In cetatea Idealului”, este tipic pentru epoca de dinainte de război, „Sub flamura roșie” este pentru aceea de după. Ceea ce a marcat primii ani de după încheierea păcii, a fost briza de socialism roz care se abătuse și asupra țării noastre, și d. Dem. Theodorescu, reconstitue, în veritabil istoric, acele timpuri, ce-i drept, prea apropiate.

Și atunci, în noul roman se surprind eroismele și scăderile mișcării socialiste, spaima excesivă a organizației de Stat, atâtea din unghiurile ridicole sub care autorul privește, cu necruțare, fie pe o tabără, fie pe cealaltă. Lipsa de intelectualitate a mișcării socialiste, nedumescirea frunțașilor față cu ceea ce a constituit într'un moment dat nodul gordian al socialismului român, afilierea la Internaționala a III-a, „tovarăși” de o confortabilă mentalitate pe care totul i-ar indica reprezentanți ai celei mai autentice burghezii, și acea bănuială instinctivă pe care mișcarea socialistă a hrănit-o față de intelectualii raliști — în speță suspiciunea cu care e observat liderul Stancu — iar de cealaltă parte, toate acele alarme, ale oficialității, acele comploturi și războaie civile pentru cari satira d-lui Dem. Theodorescu are o deosebită peniță, toate aceste aspecte ale unei istorii contimporane post-belice, sunt prinse în notele lor tipice, strânse în cătușa satirei autorului și prezentate ca veritabile extracte de ridiculă contemporaneitate. Sunt, desigur, elemente de roman social, pregnante pagini de cronică documentară, dar meritul romancierului Dem. Theodorescu, abea de aici începe.

Deoarece pe fondul acesta, de istorie trecută prin prizma unui temperament satiric, prinde viață, se încheagă, se desăvârșește, urcă, culminează și se frânge existența sufletească a liderului socialist Vasile Stancu. În timp ce Gonciu din „Cetatea Idealului” era un ratat și un reflexiv, Vasile Stancu e om de acțiune, temperament oratoric prin excelență. Fiu al bucătăresei d-nei Mihailidis — Vasile Stancu, prim redactorul foaiei partidului socialist, e un intelectual de rasă. Portretul lui, vorbirile lui, impresia pe care elocința lui o lasă în masele muncitoare, esența doctrinei și vederile lui personale, ar merita o analiză, mai dezvoltată, care dacă ne-ar consolida cu revelarea acelor rare daruri de portretist ale d-lui Dem. Theodorescu, ne-ar îndepărta prea mult dela acea simplificare ce stă bine unei cronici.

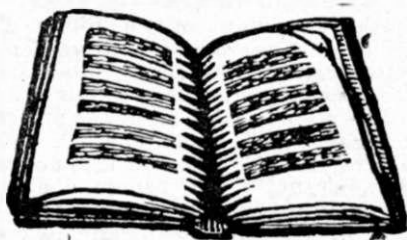
Și Vasile Stancu, liderul socialist, este sorțit să scadă, să se zdruce în credința lui, și să se apropie de prăpastia abjurării, chiar, prin ispita ce pierde întotdeauna, prin femeie, mai mult, prin grațiile unei aristocrate, sportsmana Roxane Mischianu. Este dacă voiți o geometrie în acest joc de forțe, în această cursă de ancestralități, dar o cursă dibaciu acoperită de talentul romancierului. Roxane Mischianu, unica fiică a d-nei Angèle Mischianu, născută prințesa Baroni, nepoată a lui Talleyrand, este o tânără inexperimentată și a cărei pasiune s'a exercitat doar în materie de hipism. Ea este proprietara lui Rozmarin, celebrul armăsar, despre care vorbeau toate cercurile bucureștene și a

cărui boală, la un moment dat, a concentrat toate atențiile și a dus chiar la nevoia unui liniștitor buletin medical zilnic. Treceam în grabă peste această șarjă a d-lui Dem. Theodorescu, varietate în care d-sa dă delicioase scene ca aceea a marelui proprietar de grajduri, Stein, (pentru care toți caii seamănă între ei, etc., etc.), pentru că deocamdată voim să desprindem numai figura d-rei Roxane Mischianu. Ea se îndrăgostește printr'unul din acele capricii ale feminității de Vasile Stancu, pe care-l vede intrând la d-na Mihailidis, la care era în vizită, dar mai ales când asistă la atentatul a cărui victimă cade Stancu. Atentatul e săvârșit de o tovarășe care-l idolatrizase pe Stancu și care se răzbuună și de jignirile sentimentale suferite, dar și pentru că i se păruse că Stancu trădează cauza. Precum se vede amănunte de vădită satiră, pentru că d. Dem. Theodorescu nu scapă pritejul să ridice, permanent, masca, de pe înlăturirile acestor mînciuni convenționale. Și între d-soara Roxane Mischianu și Vasile Stancu se leagă din instincte și din orgolii contradictorii, o amicie care-l hotărăsc pe Stancu să urmeze pe Roxane, la Varșovia, unde familia convenise s-o trimeată, într'un soi de convalescență sufletească. Amănuntele acestor peripecii ar deforma, transcrise schematic, realitatea. Ele ar arăta numai proecția ironică a acestor tribulații sentimentale ale lui Stancu și Roxane. Pentru că dacă, în realitate, substratul intențional al acestor aventuri e de natură ironică, ele sunt însă povestite, și mă refer, în special, la paginile ce încep iubirea eroilor, drumul la Varșovia, mai ales dureroasa întoarcere, în așa de mizeră condiții ale cuplului și arestarea lui Stancu în gara de Nord, procesul apoi cu părăsirea treptată a Roxanei și pocăirea „fecioarei rătăcite”, care va uita, fatal, pe acest Cyrano de inferioară condiție socială, — aceste pagini sunt îmbibate de atâta tristețe, de atâta elocvență melancolică despre fragilitatea sentimentelor, mai ales a inegalității afecțiunilor, după categorii sociale, încât însuși d. Dem. Theodorescu, care permanent a ținut toată acțiunea sub snopul satirei sale, se lasă furat de omenescul aventurii și povestirea sa împrumută accente simple, și nedublate de rezonanța interpretării satirice. E o secțiune în inima vie a unui om, este o vibrație de umanitate, a cărei semnificație se ridică peste limitele cazului în sine. De aceea sfârșitul cărții îndurerează. Arta romancierului a știut însă să coboare la timp cortina peste această biată mizerie a inimii cum ar fi zis Benjamin Constant. Romanul se și termină de altfel asupra acestui semn de întrebare care este destinul viitor al eroului. Intors din închisoarea unde visase tot timpul la Roxane, află acasă, biletul prin care capricioasa logodnică îi face cunoscută ruptura. Stancu are o crispare sufletească și apoi o pornește, în goană spre club unde în prag, îl așteaptă pitorescul Iancu Pelerină, baudelerianul înamorat de artă și de impasibilitate și care cântase lui Stancu horoscopul decadenței lui sufletești: „o femeie trecuse”. Dar iată amintirăm numele unui personaj epizodic, și regretul ne încearcă. Spațiul ne părăsește și nu putem cita nici una din acele admirabile aforisme estetice ale acestui discipol al lui Socrate, admirabila figură a lui Iancu Pelerină, din care autorul a făcut, cu tot rangul lui secundar în roman, un personaj de importanță și de pitorescul sufletească al eroului principal. Și nici nu putem cita din acele delicioase satire mondene pe care d. Dem. Theodorescu le rezolvă fie într'o poantă, fie într'un portret de o deformanță de recordman al cărui secret

îl deține, talent ce-l alătură de rasa marilor pamfletari. Secret pe care, de altminteri, îl folosește dealungul tot scrișului său, deoarece, cum amintirăm în treacăt, stilul său este al unui cronicar pasionat de evenimentul ce povestește, o atitudine lirică, care îl înrudește de stilul oratoric și de șarja lui Nicolae Filimon, din „Ciocoi Vechi și Noi”, cu care are nenumărate puncte comune.

Regrete și adevăruri, cărora nu le putem consacra decât o mențiune fugitivă și a căror desvltare o rezervăm altor timpuri, mai îndăuitoare. Așteptare cu atât mai ușoară cu cât plăcerea pe care acest roman ne-a procurat-o a fost mai intensă.

PERPESICIUS

CURIER BIBLIOGRAFIC

HENRIC STAHL: Grafologia și expertizele în scris. Anonimul și — falsul, cu 204 autografe și documente grafologice. „Cartea Românească”.

Vorbind de lucrările lui Michon, părintele grafologiei, d. Stahl, spune, într'un loc că ele sunt interesante ca un roman și că trebuiesc citite pentru bogăția observațiilor ce cuprinde. Am subliniat această remarcă pentru că este de un adevăr curent: atâtea din cărțile de specialitate se pot citi — și nu de inițiați, firește, — ca un roman și apoi este de un adevăr ad rem: cartea d-lui H. Stahl se citește, și ea ca un roman. Să ne grăbim a spune că nimic din materialul așa de vast al acestui tratat de grafologie și expertiză nu este de domeniul fanteziei. Rămânând o carte de pură specialitate, ea este totuși pasionantă.

Marele număr de autografe, aparținând atâtor somități culturale, mai de demult și chiar contemporane ca și diagnosticele psihologice ce însoțesc aceste crâmpee autobiografice fac în primul rând, nota de atracție, a volumului d-lui Stahl. E partea din tratat, referitoare la „grafologia” însăși, pentru că d. St. dela început ține să sublinieze diferența ce trebuie marcată între grafologie și expertiza grafică: „prima își propune zugrăvirea caracterului omului după scris, pe când expertiza grafică dovedirea unui fals. Sunt deci două noțiuni cu totul deosebite; poți fi grafolog fără a fi expert grafic și sunt experți grafici cari se intitulază „grafologi”, fără să fi citit măcar un tratat de grafologie”. Exprimare paradoxală, intenționat formulată ca să dovedească tocmai corelația dintre aceste două sfere. După ce stabilește, în prealabil, caracterul științific al grafologiei, și după ce dă amănunte despre clasificarea scrisului, despre numărul grafometric și, consecință, coeficientul de valoare, al unui scris d. Stahl începe, pe bază de fapte, descrierea scrisurilor pe clase. Este o trecere în revistă din cele mai sensibile. Orgolii, timidități, imperalism, infatuări și câte toate varietăți de caractere și temperamente, d. Stahl le fiează cu gravitatea implacabilă a omului de știință, pe plăci psihoradiografice.

Partea a doua a tratatului stăruiește în delung asupra Expertizei grafologice, asupra metodei fotografice, și apoi în capitolul aplicațiilor, asupra identificărilor, falsurilor, falsului parțial etc. și

termină cu câteva considerațiuni asupra celor mai grele din expertizele fice, cele testamentare.

Astfel alcătuit tratatul d-lui Stahl nu numai o carte antrenantă și amatorul de curiozități psihologice, numai o carte utilă pentru specialiștii expertizelor grafice dar și o compendiarie pentru justificarea capului științific al expertizei. Nepotrivit între expertize, nu trebuie să atragă creditul asupra expertizei în sine, cum, precum foarte just observă nepotrivirile între diagnosticieni, în credințivă medicina. Aceste nepotriviri arată cel mult că ne aflăm în fața unor lucrări dificile și în mijlocul condițiuni nefavorabile acestui studiu. De aceea d. St. sfârșește lucrul cu o serie de propuneri cari sunt cursului de expertiză grafică instituită lângă Școala Superioară de Arhitectură și Paleografie din București, toată greutatea și toată importanța, bogăția și roade.

N. I. HERESCU: Basmul celor zodii, poem, „Năzuința Românească” 1926.

Ingenioasă ideea d-lui Herescu scrie poemul unei iubiri pe poarta celor patru zodii: Mărțișor, Cuptor, mărul și Undrea. E veșnica povestea dorului înșelat, a fetei părăsire, bogăția din Călin, redus la liniile simple a unor cântece, amintind adesea de grașițea lui Iosif, la care d. Herescu adaugă ornamente predilecte. Nenumărate aliterații: **sapa sună surd în horbota pe horn, horind; fulgii fu fuior,** etc., etc. reminiscențe clasice, care d. Herescu se inspiră și când lizează comparația în serie:

Găzele cum fug după lumină,
Năvălind în para lumânărilor;
Cum izvoarele de dorul mărilor,
Se alung, se întrec și se îmbină.

Cum spre Soare isbucnesc tulpinile,
Când de-asupra țării și-arată geana
Și cum zările sorb lacome luminile,
Vlad își poartă pururi pașii spre Ileana

Și cum prind zorele pervazul,
Vrejul cum înlănțue tulpina,
Târna cum o strânge rădăcina,
Șerpii cum încolăcesc grumazul, —

Brațele lor tot așa de strâns se strâng
Piepturile se lipesc învinse,
Trupurile în încolăcirii se frâng,
Buzele se prind aprinse.

Intr'un cuvânt un poem de o grație
să rusticitate, în care adeseaori
nea e ca un dâmb de pe care desprind
o mai întinsă perspectivă:

Soare de cuptor le colcăie în sânge...
Și când ziua pe miriști se stânge —
Ei, cum stau îmbrățișați sub ochiul
Par doi snopi ce i-au uitat secerătorii

ADRIAN MANIU: Vrăjitorul (Pagina alese din scriitorii români, No. 20 „Cartea Românească”).

E un serviciu cu care periodica publică a „Paginilor alese” se cinstesc cinstind literatura română. Pagini alese din proza lui Adrian Maniu, iată un război ce trebuiește aplaudat. Pentru trunderea aceluia spirit care a înțeles că în proza lui Adrian Maniu, cu stilul lui de un așa de pronunțat orientabil în linie, sunt motive de inspirație cea mai autentică etnicitate. Sunt basme transfigurate, drame schițate în numbra mănăstirilor ruinate, scene un macabru atenuat ca în „Paharnic și buba neagră”, — motive ce ne ară

Congresul filologilor români de la Cluj

Congresul filologilor, ținut la Cluj zilele de 23—25 Aprilie, într-o atmosferă prielnică și de largă înțelegere pentru asemenea preocupări, a fost ținut la timp de cotidienele noastre. Nu voi căuta să îndrept ceace s'a spus mai mult sau mai puțin clar de ieri, cu această ocaziune.

Dealtfel ziarul clujan „Biruința“ revănd toate problemele care s'au prezentat de congres, a fost cât se poate corect în expunere.

Amintirea prietenească a tuturor filologilor noștri, realizată pentru priorară, anul trecut la București, a avut un succes și un început îmbucurător, ce s'a tălmăcit anul acesta în fapte care mai mare importanță pentru cultura noastră de astăzi.

Amintim problemele desbătute la acest congres și care, cât în curând vor fi puse în aplicare, necesită o lămură din partea noastră.

Într-o limbă comunicărilor științifice ale congresului filolog francez A. Meillet și ale filologilor români: S. Pușcariu O. Ștefănescu, V. Bogrea, Leca Morariu, Ștefănescu și T. Papahagi, congresul a prezentat cu deosebită atențiune trei probleme principale și de cea mai mare necesitate pentru cultura științifică românească.

Desigur, atențiunea savantei adunări s'a îndreptat în primul loc asupra importantei chestiuni la ordinea zilei: **reforma ortografiei.**

Se cunosc în deobște metamorfozările suferite de ortografia românească în vreo 60 de ani încoace.

Prima misiune care i s'a dat Academiei Române la înființarea ei în 1866, a fost „de a determina ortografia limbii române“.

Înalta instituțiune de cultură a încercat în repetate rânduri să satisfacă pe deplin cerințele publicului, fără mare succes însă, probabil din cauză că modificările propuse nu țineau deosebita seamă de spiritul evolutiv al limbii noastre și ceva mai mult, cădeau câte odată în exagerări, cum a fost de exemplu, curentul latinizator al lui Laurian și Massim prin anii 1871—1876.

În 1880—1881, e drept s'a părăsit sistemul dăunător al etimologismului latinist și s'a introdus un etimologism românesc. Bineînțeles înalta instituțiune de cultură românească, păstrându-se fidelă a tradiției, n'a reușit să

introducă o reformă radicală, așa cum o dorea publicul cărțurar și mai ales scriitorii, deși schimbările din 1895 și mai ales cele din 1904, care se întemeiau pe un principiu fonetic, păreau destul de satisfăcătoare.

În special scriitorii consacrați, oamenii de știință și filologii, dela care marele public ia exemple, au fost acci care n'au ținut seama de ortografia Academiei Române. Exemplificăm cu o observație destul de aspră, dar care este legată de purul adevăr. Filologii romaniști ai celor 4 Universități din țară, scriau în patru feluri și răspundeau astfel prin elevii lor, profesorii de limba română din licee, 4 sisteme ortografice deosebite.

Acest haos este cu atât mai dăunător astăzi pentru cultura noastră, dacă ne gândim la Români din ținuturile alipite care vor să vorbească și să scrie corect românește.

În acest sens, noua reformă ortografică propusă de congres, care va apărea în curând în broșură și va fi decretată oficială de Academia Română și de Ministerul Instrucțiunii Publice, prezintă un interes deosebit pentru intelectualitatea dela noi și un eveniment științific pentru cultura românească în genere.

A doua problemă discutată de eruditul congres se referă la editarea vechilor texte românești.

Și această chestiune vine la timpul oportun, deoarece pînă acum nu s'a lucrat prea mult în acest domeniu și în afară de cele câteva ediții științifice ale textelor din veacul al 16-lea: „Psaltirea Șcheiană“ editată de d. I. Bianu și în urmă de d. I. A. Candrea; „Cartea cu învățătură“ a diaconului Coresi editată de d-nii S. Pușcariu și Al. Procopovici; textele noastre vechi așteptate de acum înainte darea lor la iveală în ediții critice și științifice. Amintim în treacăt: Psaltirea Hurmuzachi și Codicele Voronețian, monumente importante de limba românească din veacul al 16-lea, care n'au apărut încă în ediții moderne.

În fine a treia chestiune: **alcătuirea unui atlas lingvistic daco-român**, prezintă și ea o necesitate din ce în ce mai mare pentru filologia românească. Atlasul alcătuit de filologul german G. Weigand nu mai poate corespunde cerințelor științifice de astăzi și ca atare se impune alcătuirea unui nou atlas elaborat din colaborarea tuturor filologilor romaniști dela cele 4 Universități din țară.

În ceea ce privește prima chestiune desbătută, congresul și-a dat seama de necesitatea vremii și a grăbit soluționarea ei în timp cit mai scurt posibil; iar în ce privește celelalte două probleme, care cer timp mai lung pentru realizarea definitivă, savantul grup va lucra și în congresele viitoare cînd se va fixa și unificarea terminologiei gramaticale.

Gh. Cardaș.

„SALONUL OFICIAL“ (Sala Th Pallady)

În sala Pallady, ochiul nostru se odihnește.

Suntem aici în împărăția griurilor și a motivelor calme.

Privirile ni se îndreaptă — cum e și firesc pentru un cronicar — mai întâi spre elementele tinere și aproape fără nume.

Așa bunăoară :

SOROCEANU

unul din puținele talente — dintre cele serioase — dotat cu o rară și discretă distincțiune picturală și cu vădite aplecări pentru frescă.

În pictorul acesta, care trebuie să fie tare tânăr, zac mari rezerve de energie creatoare.

H. CATARGI

cu frumoase licăriri de viziune quasi clasică — și o nobilă liniște cromatică, ce dispune la meditare.

V. POPESCU

și încă în căutare. Cu toate acestea în peisajiu mai ales, se traducează un temperament care și va cuceri, foarte curând, complectă independență.

I. MIHAIL

mai slab reprezentat decât anul trecut.

Are, totuși, frumoase calități de pastă, într'o gamă, poate prea minoră, dar care e oricând armonică.

IONESCU-SIN

înzestrat cu un bun simț remarcabil și o limpezime în expunere puțin obișnuită.

Ca și d. Sorocceanu — deși opus prin temperament și fantazie — d. Sin ar trebui să încerce fresca.

KESLER

dă dovada unui temperament, aplecat spre studiul atent și serios al naturii.

GHIATĂ

a izbutit, anul acesta, să ne dea un ciclu perfect unitar.

Gama d-sale de griuri brune — adăncă și caldă — e o cucerire frumoasă și personală.

PHEREKYDE

plasat în societatea lui Pallady — nu jignește retina și nici, măcar, nu distoncază.

Întâlnirea aceasta — foarte primejdioasă pentru mulți, dar din care d. Pherkyde scapă teafăr — s'ar cuveni să-i slujească de îndemn.

BUNESCU

aceiași claritate, același stimmung și același înalte calități vizuale, pe care le cunoaștem din recenta d-sale expoziție personală.

FOEBUS

are, încă, suficiența unui adolescent.

În cele două chipuri de om se întrevăd

PERP.

totuși, cu prisosință, calitățile unui artist serios.

I-am dori însă mai mult nerv al paletei — și mai puțin al pensulei.

CIURDEA STEURER

este — mai ales în portrete — de o sensibilitate și de un feminin, care te cucerește și obsedează.

D-na Steurer — spre deosebire de majoritatea celorlalte expozante ale Salonului — nu și reneagă sexul și nu afectează o brutalitate de împrumut, masculină.

FR. ȘIRATO

expune — fără îndoială — una din cele mai frumoase și logice încheiate compoziții din actualul Salon.

Culoarea d-lui Șirato, ori cât ar vrea-o luminosă, rămâne statornic dramatică, ceea ce imprimă tablourilor d-sale o distincție gravă și solemnă.

TII. PALLADY

cel mai rafinat, ca sensibilitate, dintre plastici contemporani, cel mai unitar ca viziune interioară, cel mai sintetic și mai nesilit în mijloacele sale de exprimare.

Aparent nesilit.

Fiindcă arta lui Pallady, — care pare, pentru majoritatea clăpăugă a amatorilor și pentru acei ratați sociali, deveniți, prin hazard, cronicari de artă, un simplu „joc impertinent“ cu vopsele „diluata“ și forme „caricaturale“ — este rezultatul unei îndelungi meditații, a unei atente examinări a naturii și a unui exercițiu pictoricesc îndârjit și constant.

Pallady are însă acest mare avantaj, că, fără voia lui, a devansat sensibilitatea publicului nostru, cu o bună jumătate de veac.

Deaceia, îndeobște, pictura lui jighește, revoltă, înspăimântă.

Și înspăimântă, în primul rând, pe oamenii noștri de meserie — cu sau fără talent.

Mai cu seamă pe cei fără talent, lipsiți de scările emoționale — și de subtilitățile paletei.

Vai, cetitorule, nu se află jigodie mai respingătoare pe fața pământului acestuia bătrân, ca pictorul care nu se poate înțelege — și admira — de cât pe sine,

sau ca amatorul, care, cumpărând din snobism, cutreeră Europa cu colecția în sipet, consultând negustori, cronicari, hiromante și psihiatri celebri — ca să și verifice instrucțiunea, sensibilitatea și gustul.

Gloata aceasta — pictori și amatori — n'au ce căuta în fața unei pânze a lui Pallady.

O tămânjese cu privirea lor eretină și o degradează cu comentariile lor de intelectuali meschini și clefăiți.

O pânză de Pallady nu este o pânză vulgară, dinaintea căreia să-ți poți îngădui atitudinile și gesturile de profesor rigid, ori moașă comunală ulcios sentimențială.

O pânză de Pallady — oricare din ele — este un suflet.

Ca să te pătrunzi de el, până la identificare — trebuie să te apropii cucernic și să aștepti.

Ascultă, concentrat, simfonia sufletului acestuia — în tăcere mare și în singurătate — și nu vei întârzia să te simți furat de o înaltă și pură armonie, în care vei prinde rostul pauzelor și disonanțelor cromatice, vei sesiza candoarea unei forme cari și se părea defectă și vei dibui tăleul ritmurilor lineare, cari, cu o clipă mai înainte, îți violentase retina.

Vei trăi o lume cu totul alta de cât a ta, o vei trăi intens — și te vei simți purificat.

Nu-i cere însă lui Pallady să-ți cânte, la ocarină, valsul d-tale de operetă.

Nu va izbuti!

Nu-i cere lui Pallady să se scoboare la d-ta — ca într'un subsol umed și miazmat — ci fă-ți rostul de a te înălța până la el, să te contopești cu duhul lui armonie — și să trăiești din el și prin el.

Dacă nu ai, dela Dumnezeu, însușirea de a te despersonifica spre a putea lăsa să intre în tine o altă lume sufletească, superioară — ah!... amatorule, mai nimerit este atunci să rămâi în jilțul tău, acasă, și — diabetic somnoros — să-ți întinzi pe genunchi cărțile slinoase, să-ți desfășuri pentru a mia oară pasiența, pe care o faci de patruzeci de ani, — și să adormi — cu nasul pe pânze, în intimitatea prețiosului tău buric.

N. N. TONIȚA

Cronica muzicală

Concertul Reuniunii de cântec „Doina“ din comuna Vasiova (Ateneul Român, 9 Mai)

Au pășit pe estrada Ateneului nica trecută, optzeci de țărani ne-Banat, plugari români, nestricați la nici la port, veniți să ne vestească pricep ei să poarte peste vremea doinei noastre. Au venit, nu cum de, potopuți de cezurile prea neînțelese și nestiutelor rosturi ale cântecelor trilirilor ce privesc arta sonurilor demne vreri de a demonstra și a pe de-a-ntregul că nu este niciodată potrivire între grija de rodul cântecului și între cultul cântecului. Absorțivă zarva piticelelor gloriei ce umplu victoriele noastre muzicale cu mărunți obârșii, abia de ne mai întoarce teniți ochii spre mâinile ce cu un svârl sâmbâna în brazdă și „aiun „criza operii“, bunăoară, auzăm obârșia sufletului nostru muzical, cea puterii de viață muzicală ce născim. Plugarii din Vasiova, în fruntea preotului mărturisitor al strămoșeștii dinți și tăleului destul de iscusit, losului autohton, ne chiamă la rezolvarea problemelor ce ni se pun. Și că bine!

Prin tot ce au încercat, prin tot isbit să înfățișeze și prin neisbită, cântăreții reuniunii „Doina“ din Vasiova, au rostit în auzul celorlalte urechi de auzit tot atâtea îmbucări și triste adevăruri câte se pot socoti ceputurile de viață muzicală proprii nefastate de un popor, împodobit de minunate daruri artistice; needucați și nedisciplinate spre a statori o cântec originală și creatoare.

Lipsiți de învățătura muzicală, toare care lipsește de multe, de multe ori, chiar inimozului și stăruirii lor diriginte, părintele Coriolan — fără de un repertor coral potrivit și sătăților și posibilităților artistice, festate de popor, înconjurați cu rea și descurajați de vinovata neînțelegere a celor ce poartă răspunderea lor culturale românești, plugarii din Vasiova adevărate totuși, și în mod deosebit, cu ce puternice însușiri muzicale es-

Buletin bibliografic săptămânal *)

de AL. SADI-IONESCU

34 DREPT. LEGISLAȚIE.

Legea electorală pentru Adunarea deputaților și Senat. București, **Universul**, 1926, 49 p. lei 6.

Alexandrescu (Traian). — Separatiunea patrimoniului defunctului de al eredității. Aplicație la creditorii chirografari în cazul moșțiilor expropriate. București, **Curierul Judiciar**, 1926, 24 p. Lei 25.

Cristoforeanu (E.). — Despre responsabilitatea ce derivă din ruperea nejustificată a tratativelor contractuale. București, (Tip. **Curierul Judiciar**), 1926, 51 p. Lei 50.

Anuarul magistraturii. 1 Ianuarie 1926. București, **Ministerul Justiției**, 1926, 454 p.

36 ASISTENȚĂ. ASOCIAȚIE. ASIGURARE.

Argintaru (C.). — Monumentul durerii.

*) A se vedea tabloul clasificării zecimale în numărul 1.

Prefață de d-l A. C. Cuza. Cluj, (Tip. **Dacia**), 1926, 95 p. Lei 20.

Nicolau (C.). — Francmasoneria, originea și misterele învățămintelor ei. Ediția I. Câmpina, Editura proprie, f. d. 67 p. Lei 40.

Hașiganu (Dr. D. D.). — Problema Asigurărilor Sociale în România conținând și Studiul critic al proiectului de unificare al asigurărilor sociale în România. București, (Tip. **Lăptă N. Stroilă**), 1926, 163 p.

6 ȘTIINȚE APLICATE.

Coman (Ing. Virgil). — Dicționar tehnic în 5 limbi. Francez-german-italian-englez-român. Vol. II [L.—Z.]. București, **Universala**, Alcalay & Co., [1926], p. 237—595. Lei 100.

Condiescu (I. P.). — Călușa industrială. Formular tehnic. Ediția II revizuită. Vol. I. București, Editura **Revistei industriale**, [1926], VIII + 128 p. Fig. Lei 100. (Biblioteca Profesioniștilor Industriale 2).

Indicatorul minier al României. Indica-

teur minier de la Roumanie. Bau-Indikator Rumänien. s. M. indicator of Roumania. 1925.

prefață și un studiu introdus supra „Bogățiilor Miniere ale României“ de dr. Șt. Chicoș. Bucu Editura **Ing. I. Lupascu**, f. d., Cluj + 468 p. + 6 pl. Fig., hărți. Lei 100.

Lupascu (Ing. I.). — La cimentării surpression. Une nouvelle méthode de cimentation pour l'occlusion des eaux et la consolidation des dans les sondages de pétrole et gaz. Bucarest, **Edition de l'Ateneu**, [1926], 16 p. Fig.

Popovici (Maior I.). — Cours de fumee, projectiles-speciales, raketes, ferinte asupra întrebunțării în mată a fumigenelor, raketelor semnalizare și proiectilelor speciale. București, (Tip. **Sococ & Co.**), 77 p.

Baragiola (Dr. W. I.). — Falsificarea nurilor. Traducere de: I. En. București, (Tip. **Bucovina**), 1926, 61 p.

61 MEDICINĂ. FARMACIE. MEDICINA VETERINARĂ.

Dimitriu (Dr. Traian C.). — Conștiința asupra Poldactiliei conge-

DIN STRAINATATE

Teatrul poporului nostru și cât este de propriu progresului artistic muzical.

Prin nesfârșite străduinți—ale părintelui Zuiac și ale coriștilor săi — s'a ajuns la nuanțe, la echilibrări sonore și la uni-ficări de ansamblu cum nu pot obține grupări corale cu trecut și renume și cu membri cari nu sunt plugari; cu greu, de sigur, dar s'a ajuns.

Se deosebire apoi între modul cum este realizat un cântec popular românesc și anul strein! Abia de ne putem închipui un moment de o mai categorică afirmare a legăturii firești dintre melodia populară și etosul specific românesc, ca atunci când ascultăm acest grup coral cântându-și cântecul său popular și apoi un cântec strein. Mai de grabă stălește melodia streină, (într'un fel, românizând-o), de cât să se adapteze structurii deosebite a piesei streine.

Primejdiile de desfigurare a caracterului specific românesc arătat de cântecul nostru popular încep a se vădi în muzica populară cu aceleași simptome de artificialitate, degenerescență și caricaturizare ce se dovedesc în muzica mahalagiilor orașeni. Tipic, în această privință, din programul Bănătenilor dela Vasiova, este corul „Regina la Mărășești”, scris în minorul și vulgarele formule de cadente ce amintesc de „Suspine crude” sau „Victor Talianu”.

Interesant de constatat este atitudinea — am zice — stilistică pe care se socotește îndatorat s'o ia corul și conducătorul lui față de asemenea gen de muzică. Sesizăm întreg artificialul cântecelor de acest gen, cântăreții se simt desrădăcinați din firescul lor muzical și dibucse moduri de expresie contestabile, bolmojand și lăbărind și versul.

Dar mai presus de orice, Româniien vasioveană alături de hărnicia și împătımirea muzicală a păr, Zuiac se apropie de compozitorul român și de organizatorul vieții noastre muzicale, afirmând încă odată cântecul popular ca izvor dela care va să orientăm tot ce este tendință de originalitate în manifestarea noastră muzicală. Acestui imperativ nu ne putem împotrivi de cât cu denegarea specificului românesc din firea noastră și deci, cu scăderea și nimicirea posibilităților de energie creatoare originală.

G. BREZAU

□ D. Eugène Brioux, un autor destul de cunoscut a fondat un premiu bienal de 50.000 franci, pentru o piesă de teatru (de trei acte cel puțin), cu caracter social și moralizator, ori care ar fi tendințele sale politice sau religioase cu condiția ca opera să nu aibă un caracter de pamphlet.

Rostul premiului, după însăși declarația fondatorului este „să încurajeze pe autori să scrie o piesă frumoasă. Cunoșc esitările lor față de gustul frivol al publicului și de exigențele directorilor. Astfel poate se va putea remedia această dublă influență”.

Premiul va fi decernat de Academia Franceză, care va putea da fondului orice destinație vrea în cazul că nici o piesă prezentată nu va întruni condițiile cerute.

□ La salonul artiștilor francezi este mult admirată a plănsă gravură după faimoasa Gioconda. Lucrarea a fost comandată de statul francez d-lui Dezarrois cel mai bun gravor francez de azi. Această lucrare care este atât de greu de realizat și cere atâta finețe a luat patru ani lui Dezarrois.

□ Dintr'un foarte interesant studiu al lui Emile Baumann despre: „Les possibilités du roman Catholique” cităm aceste rânduri care definesc pe romancierul catolic ce nu-i tot una cu catolicul romancier și care preizează posibilitățile romanului catolic.

„Romancierul catolic, trebuie să fie totdeauna un realist și nu supranaturalist. Spun realist și nu naturalist, Catolic și naturalist aceste două cuvinte urlă când se văd alăturate.

„Posibilitățile romanului catolic sunt in-ense: dificultățile le egalează. Dar ele să nu descurajeze pe tinerii scriitori. Ei trebuie să exprime, în toată amploarea sa, misterul vesel (joyeux), ca și misterul dureros al vieții interioare. Înaintea ei, să păstreze o umilință sinceră. Numai acela ar putea-o reda în toată plenitudinea sa, care ar avea toată experiența ei, adică un sfânt. Dar sfinții au altceva mai bun de făcut, decât romanul”.

□ Teatrul radiofonic din Paris a deschis un mare concurs la care a invitat pe toți autorii dramatice care se interesează de T. F. F., ca un mijloc de expresie al artei teatrale.

E vorba de scrierea de piese de teatru în scopul de a fi transmise radiofonic, adică de piese cu intriga clară, simplă și concentrată cu puține personaje și a căror atmosferă să fie indicată sau sugerată de dialog în așa fel ca să remedieze lipsa oricărui element vizual.

Teatrul radiofonic va împărți premii în valoare de 20.000 franci pentru lucrările alese de juru. Operile premiate vor fi interpretate înaintea microfonului de trupa teatrului radiofonic.

Alți 10.000 franci se vor împărți ca premii autorilor celor mai bune canoane umoristice.

□ La teatrul Fraschini din Pavia după reprezentarea comediei „Aici se dansează” dată de trupa „Teatrului de artă”. Luigi Pirandello a eșit la rampă, vorbind publicului, precum obicinuiește dela o vreme, despre concepțiile fundamentale ale operilor sale. La sfârșitul căvântării sale, studenții i-au oferit bereta goliardică „ad honorem” cu diploma scrisă pe pergament.

□ La Sofia s'a deschis în sala societății teosofilor o expoziție de artă indiană.

□ Printre poezii bulgare contemporani un loc de frunte îl ocupă Ivan Grozev, care nu aparține nici unei școli literare, înbește viața reală, dar o neagă în același timp în numele artei pure. Nu are prea mulți cititori din cauza imaginilor unor extravaagante, pe care le folosește și a misticismului confuz, altoit pe un simbolism deseori de cea mai bună calitate. Este în schimb apreciat mult ca autor dramatic.

□ Piesa „La Carcasse” a d-lor Denys Amiel și André Obey, autorii cuonscutei lucrări „Surâzătoarea madame Beudet”, care se juca la Comedia franceză, în urma repetatelor scandaluri la care dădea naștere a fost retrasă de autorii însăși. În „La Carcasse” se ironizează armata și în special gradele superioare, prin persoana unui general, în vârstă în timpul războiului și care e eroul personal al piesii.

În Camera d. Dejardin, deputat de Aisne a făcut o interpelare violentă prin care a cerut scoaterea piesei din repertoriul Comediei Franceze. După ce a răspuns Lemoureux ministrul instrucției publice luând apărarea piesei, Camera a răspins cu 320 voturi contra 170, propunerea d-lui Desjardin.

le la om. Cluj, (Tip. Dacia), [1926], 47 p. Fig. Lei 50.

Carbulescu (Lt.-Colonel Dr. C.). — Condimentele. București, (Tip. Voinja, C. Antonescu), 1926, 48 p. Fig.

Trotceanu (Dr. Virgil C.). — Cercetări experimentale asupra acțiunei Calciului în distrugerea Acidului uric în ficat. Lucrare prezentată pentru docența în farmacologie. București, (Tip. Cartea Medicală), 1926 39 p.

Bucică (Med. Vet. I.) și Med. Vet. Șerb. **Chiza**. — Boalele mânjilor de curând născuți (paralizia mânjilor). București, (Tip. Bucovina), 1926, 26 p. + 2 pl. Fig.

Constantinescu (Dr. G. K.). — Variabilitatea taliei la lepele Nonius. București, (Tip. Bucovina), 1926, 31 p. Fig. 8 LITERATURĂ.

I. LITERATURĂ ROMÂNĂ.

a) Poezie.

Georgescu-Theologu (G.). — Visuri și Regrete. Romane și cântece. București, (Tip. I. Copuzeanu), 1926, 64 p. Lei 35.

Perpessiclus. — Scut și targă. Poesii. București, Casa școalelor, 1926, 176 p. Lei 50.

b) Teatru.

Anastasescu (Ath.). — Pe frontieră. Un

tablou oriental în versuri și un act. București, (Tip. Lucia), f. d., 40 p. Lei 10.

Băbeanu (Alexandru) și **Vintilă Russu Șirianu**. — Biruitorul. București, (Tip. Cartea Medicală), 1925, 78 p.

c) Roman. Nuvelă.

Stanca (Dr. S.). — Greva și alte povestiri. Arad, **Librăria Diecezană**, 1926, 64 p. Lei 5. (Biblioteca Semănătorul Nr. 150).

Zamfirescu (George Mihail). — Gazda cu ochii umezi. București, **Adoverul**, [1926], 78 p. Lei 6. (Biblioteca Dimineața Nr. 58).

III. LITERATURĂ STRAINĂ TRADUSĂ.

Voltaire. — Plăpămarul chior și taurul alb. Traducere de D. I. Suchianu. București, **Adoverul**, [1926], 64 p. Lei 6. (Biblioteca Dimineața Nr. 57).

Zola (Emile). — Dorința unei moarte. (Le voeu d'une morte). Roman. Traducere de Const. A. I. Ghica. București, **I. Negreanu**, 1926, 104 p. Lei 16.

9 ISTORIE. BIOGRAFIE.

Gross (Julius). — Quellen zur Geschichte von Brașov-Kronstadt. VIII Band I Heft: 5. Navales ecclesiastici. Schriften des Mag. Marcus Fronius. Bra-

șov, **Heinrich Zeidner**, 1926, 2 f. + 189 p.

Iacob Antonovici Episcopul Hușilor. — Documente Bărlădene. Vol. V. Diverse. Huși, (Tip. Zanet Corlateanu), 1926, XVI + 327 p. Lei 110.

Ionescu (G. M.). — Etiopienii în Dacia preistorică. București, (Tip. Lucia), 1926, 83 p. Fig. Lei 50.

Pais (Ettore). Roma și România în antichitate. București, **Institutul de cultură italiană**, [1926], 15 p. Fig. Lei 10.

91 GEOGRAFIE.

Bart (Jean) (Eugeniu P. Botez). — Peste ocean. Note dintr'o călătorie în America de Nord. București, **I. Brănișteanu**, [1926], 110 p. Fig. Lei 60.

Capidan (Th.). — Români nomazi. Studiu din viața Românilor din sudul Peninsulei Balcanice. Cluj, (Tip. Ardealul), 1926, 191 p. Fig., hărți. Lei 200.

Milescu (Spătarul Nicolae). — Călătorie în China (1675—1677). În românește și cu o prefață de Em. C. Grigoraș. București, **Casa Școalelor**, 1926, 235 p. Hartă. Lei 40.

E C O U R I

REVISTE

□ **CETATEA LITERARA** (nr. 7-8) e sub tipar și va apare la sfârșitul săptămânii. Cuprinde versuri de d-nii Sergiu Dan, G. Nichita, T. Floru, Romulus Diann și Camil Petrescu. Proza e semnată de d. Ion Marin Sadoveanu și Mia Frollo. Ca și celelalte numere conține bogate și variate comentarii ale directorului ei.

□ **CARTEA** (1, 2 Aprilie 1926). Numărul 2 al revistei de bibliografie informativă și critică, apare în aceleași excelente condițiuni tehnice și redacționale. O primă secțiune cuprinde comentarii în marginea activității culturale, d. ex.: Cultura ziaristului, Monstruozițările traducătorilor, Chestiunea abecedarelor, Consiliul literelor, Anecdote din viața scriitorilor etc., etc. O parte din aceste comentarii sunt redate în buletinul franțuzesc al revistei, care mai are de asemenea și o secție de informație germană. Cum se vede o sistematică alcătuire. Apoi vin notițe succinte despre cărțile actuale românești, franceze, etc., grupate pe secții, după o clasificare elementară. „Cartea” umple un gol simțit în editura și în librăria românească.

□ **BULETINUL EDUCAȚIEI FIZICE**, organul oficiului național de educație fizică (IV, 3-4 Martie, Aprilie 1926): Prima „arenă clasică” în România de **George Costescu**; Skiul nostru în 1926, de **Theodor G. Roseti-Solescu**; Bazele fiziologice ale recordurilor atletice de **Const. A. Botez**; A opta serbare federală a „Sokolilor” cehoslovaci etc., etc.

□ **VIATA LITERARA** (I, 12, 8 Maiu) continuă convingerile d-lui **I. Valerian**. Confesiunile d-lui **Cezar Petrescu**, pledează pentru formarea scriitorului în mijlocul luptelor politice. Scriitor și gazetar sunt două noțiuni care se completează, în credința d-lui **Cezar Petrescu**. Interesant ni se par aprecierile sale auto critice:

„— Văși pune o întrebare, care ar putea prea bine să fie luată drept indiscreție: s'a spus de unii că literatura lui Sadoveanu a avut multă influență asupra d-voastră.

— Firește că pentru bucățile din prima tinerete se menține acest adevăr. Noi, scriitorii moldoveni avem un fond comun, care-și trage obârșia din sufletul strămoșilor. Sadoveanu e prototipul acestor inușurii.

Totuși consider primul meu volum „Serisorile unui răzeș” ca o lichidare a influenței sadoveanuiste. În acest volum am adunat numai schițe necomplete... Multe scrise în grabă anume pentru revista „Hiena” pe care o scoatem cu prietenul Șeicaru, nu sunt nici schițe.

Drumul meu propriu se lămurește dela al doilea volum: psihologia eroilor din provincie, cu măruntele lor drame și cu acea strivire a individualităților, copleșite de monotonia mediului.

Consider literatura semănătoristă definitiv opusă. Idealul social ce-l susține s'a realizat: acum țărânul are pământ și trăește mai bine ca mulți orășeni. Semănătorismul nu mai are rațiunea de-a exista. Dacă unii totuși mai persistă, și ce e mai curios unii chiar tineri, sunt cazuri sporadice de imitație tardivă și fără vre-o valoare.

Scriitorul, liberat complet de obsesia semănătoristă se poate îndrepta abia acum către romanul psihologic.”

Versuri, proză și cronici publică d-nii: **G. Murnu**, **G. Nichita**, **C. Nârly**, **Cornelia Buzdugan**, etc.

□ În **ADEVARUL LITERAR ȘI AR-**

TISTIC (VII, 285, 9 Maiu) d. F. Aderca reia aprecierile sale convingeri cu scriitorii, cari făcuseră în bună parte faima revistei.

D. Aderca este un scriitor spiritual și un critic pătrunzător. Portretul cu care începe convingerea este unul din cele mai întregi, în micile lui dimensiuni, portrete publicate despre **Liviu Rebreanu**. Convingerea aduce nenumărate amănunte din biografia romancierului și a operilor sale. Extragem aceste două mărturisiri ale d-lui **Liviu Rebreanu** despre geneza lui „Ion” și al lui „Adam și Eva”:

„Da, „Ion”... E o carte care a avut mult răsunet. Nenumăratele onoruri care s'au adus acestui roman riscă să mă înăbușe sub lespedea grea a oficialității. Adevărul e că „Ion” corespunde nu numai tendințelor firei mele, dar și poporului românesc, păstor și azi plugar, adică în marea lui majoritate legat de pământ, acest izvor dumnezeesc al tuturor civilizațiilor.

Ideea romanului mi-a venit în 1907 când am văzut pe câmp un țăran care făcea parcă temenele și săruta pământul. Omul se socotea singur și nevăzut de nimeni. Am intrat apoi în vorbă cu el și am aflat că dusese crâncenă luptă pe la multe ocoale, judecătorii și tribunale până dobândise deplina stăpânire a pământului său. O primă redactare am făcut în 1915 apoi în 1916 lucrând neîntrerupt zi și noapte, în timp ce Bucureștiul era atacat de Zeppelinuri și apoi ocupat de dușmani. Scriam până în ziua, iar după aceea mă duceam să fac „coadă” la brutărie. „Ion” a fost redactat ultima oară în 1919, și de atunci îl perfecționez cu fiecare ediție.”

„Pădurea Spânzuraților” a fost scrisă mai mult la Iași: tot de la Iași îmi vine și gândul romanului „Adam și Eva”. O femeie care trecea pe stradă și ale cărei priviri s'au încreștat întâmplător cu ale mele, mi-a dat impresia ciudată că am mai văzut-o, am mai cunoscut-o undeva, cândva, am cunoscut-o și văzut-o de aproape. Cadrul filosofic al romanului — dumitale țese pare factice, deși în aceeași situație se află și romanul „Typhon” al lui „Conrad” — a trecut prin mai multe înfățișări până m'am oprit la ferma pe care o cunoști. Îmi pare rău că abea după tipărirea romanului meu, am cunoscut cartea lui **London**, „Vagabondul steiclor”; ar fi avut altă înfățișare și „Adam și Eva”. Voi găsi totuși o lată răgazul să revin asupra acestui roman. Ai dreptate: lucrările noastre nu trebuiesc socotite definitive decât din ziua morții anterului, zi care e adevărata onomastică a unui scriitor...”

SCRIITORI

□ **D-I T. Mușătescu** a pus sub tipar un volum de versuri: **Vitrinele toamnei**. (ed. de Lux 100 pag. velină).

□ Volumul de versuri „**Grădina de Sider**” al d-lui **N. Mileu**, fiind epuizat la unele librării, a fost comandat, din nou și se află devănzare în toată țara și la depozitul Socce & Comp.

□ **OUIDA: O FRUNZĂ IN VIJELIE**, traducere de **Vasile Sadoveanu** (Bibl. Minerva Nr. 123) „Cartea Românească”; Lei 5.

CARTI PRIMITE

(asupra cărora se revine).
CONSTANTIN KIRIȚESCU: Istoria războiului pentru întregirea României,

1916-1919; ed. II-ă refăcută în întreg și mult adăogită (în 3 volume); vol. I „Casa Școalelor”, (Atelierele „Cartea Mănească”); 504 pag.; lei 100.

D. CARACOSTEA: Izvoarele poeziei Luceafărului (extras din „Convorbiri Literare”) ed. „Socce”, 1926; lei 10.

D. CARACOSTEA: Două basme nepublicate din izvoarele lui Eminescu; „Socce” 1926; lei 15.

D. CARACOSTEA: Personalitatea lui Eminescu; ed. „Socce”; 1926; lei 20.

VASILE STOICA: În America pe cauza românească; tipografia „Universului”; 1926; lei 20.

ANGHEL R. PAICA: Botezul de sânge (Icoane din războiul nostru pentru împlinirea neamului); Tip. Serv. Geografie armatei; 1926; lei 25.

DIN STRAINATATA

□ Premiul „Renaissance” la care concurat 55 de autori a fost decernat anul acesta d-lui **Emile Zavie**, pentru romanul său „**La maison des trois fiancées**”.

Emil Zavie, care e și redactor la ziarul „L'Intransigeant” a publicat prima lucrare literară „**Prisonniers en Allemagne**” în 1917; Anul următor a dat la iveală romanul „**La Retraite**” care a fost făcut imediat cunoscut, iar în 1919 a publicat titlul „**D'Arkangel au Golfe Persique**” (aventure de cingante francezes) pe care vestește odiseea traversării Rusiei, pe care a reușit să atingă golful Persic, de unde s'a repatriat.

Această aventură i-a inspirat mai multe lucrări asupra poporului rusesc, pe care a avut timp să-l studieze în împrejurări tragice.

În „**Pouchnick le proscrit**” (1922) și în „**Sous les murs de Bagdad**” (1923) și în ultima „**La Maison des trois fiancées**” face o admirabilă analiză a sufletului rusesc, redat cu obiectivitate și în paginile lui bune și în cele rele.

E. Zavie e înzestrat cu un puternic talent de povestitor, are un excepțional dar de evocator, și știe să prindă atenția cititorului numai prin sugestie, care se folosește cu o artă superioară.

□ La congresul etrusc din Florența prof. **Antonio Sogliano** a susținut că Pompeii are un caracter etrusc, arătând că templul lui Jupiter, e o substituție romană al unui adevărat templu toscan tripartit, și că forul principal din Pompeii în forma sa originală e făcut după tipul celor etrusce.

CONFERINȚE

□ **Duminică 16 Mai**, orele 11 dim., va avea loc în Aula Fundației Universitare **Carol I**, a 17-a conferință din ciclul organizat anul acesta de Institutul Social Român tratând: „**Capitalismul în viața socială**”.

Va vorbi d. **N. Iorga** despre: „**Revoluția franceză și capitalismul**”.

□ **Duminică 23 c. d.** profesor **D. Gust** președintele Institutului Social Român va încheia ciclul prelegerilor de anul acesta vorbind despre: „**Politica culturii**”.

REDAȚIONALE

□ Gravurile și liniile ornamente de pe acest număr sunt reproduse după **Bibliografia românească veche de Ion Bianaș** și **Nerva Hodoș**.

Redactor **PERPESSICIUS**